Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1925 чылдан үндезилеттинген

1954
АВГУСТ
3
ВТОРНИК
№ 154 (3091)
өртээ 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Н. С. Хрущевтуң Чжоу Энь-лай-биле беседазы (1 арын).

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы К. Е. Ворошиловка Чжоу Энь-лайның чорааны (1 арын).

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Г. М. Маленковтуң Чжоу Энь-лайны хүлээп алганы (1 арын).

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда (1 арын).

В. Куренёв. — Областың партия школазының өөредилге түңнелдеринден (2 арын).

Корей айтырыг шиитпирлетинип болур-даа, шиитпирлетинер ужурлуг-даа (2 арын).

Социалистиг Кара-Калпакия (2 арын).

В. Туметей — Советтер ажылынга шиитпирлерни күүседиринче кичээнгей салыр (3 арын).

С. Дукежек. — Районда школаларның чайгы дыштанылгазы (3 арын).

А. Аранчаа. — Социалистиг чарышты боттуг удуртур (3 арын).

А. Ваха. — Эстон ССР-ниң павильону (3 арын).

Чаңгыс аай болгаш демократтыг Германия, тайбыңның, чаагай амыдыралдың болгаш аас-кежиктиң Германиязы дээш (4 арын).

Мал ажылын хөгжүдериниң планын күүседир дээш демиселди күштелдирер

Коммунистиг партия болгаш Совет чазак ниитиниң мал ажылын хөгжүдеринче угланган эң чугула хемчеглерни алган болгаш ол сорулгаларны боттандырарының тодаргай оруктарын айыткан. Ол хемчеглерни боттандырганда ажылчы чонга аъш-чемниң, чиик болгаш аъш-чем үлетпүрүнге чиг-эттиң хандырылгазы дыка бедиир.

Мал ажылының, бир дугаар ээлчегде ниитиниң мал ажылының эң дүрген көдүрлүүшкүнү чуртка амыдыралчы чугула ужур-дузалыг болур болгаш ам үеде партия биле күрүнениң кедээ ажыл-агыйда эң-не соңгаарладып болбас сорулгазы болур деп СЭКП Төп Комитединиң сентябрь Пленуму айыткан болгай.

Бистиң областа колхозтарның болгаш совхозтарның мал ажылы чыл бүрүде-ле хөгжүп, ооң продуктулуу бедип турар. Малдың баш санын өстүрер, ооң продуктулуун бедидер талазы-биле кедээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилери бо чылын элээн чедиишкиннерлиг болганнар. Бо чылдың июль 1-де областың колхозтары ниитиниң малының баш санын өстүрериниң планын бода мал талазы-биле 105,0 хуу, хой болгаш өшкүнүүн—104,9 хуу күүсеткен. Бай-Тайга, Өвүр, Чөөн-Хемчик болгаш Тожу районнар төрүүр малдарны өстүрериниң планын дыка ажыр күүсеткен болгаш малдың чаш төлүн база-ла багай эвес камгалап ап турарлар. Малдың чайлаглаашкынын элээн хөй кедээ ажыл-агый артельдери организастыг чорудуп, инектерни бызааларындан чарып саарын чоруткан. Таңды районда «Революцияның чалбыыжы» колхоз 225 баш саар инектерни дүне одарладып кадарарын чорутпушаан, инектерни хүнде 3 удаа саарын организастааның түңнелинде эрткен алды айның дургузунда саар инек бүрүзүнден-не 462 литр сүттү, а чамдык инектерден 600—800 литр сүттү саап алган. Малдың баш санын өстүрери, ооң продуктулуун бедидери болгаш чаш төлүн камгалаары дээш малдың ажаалгазын, чемгерилгезин экижидеринге кызымаккай ажылдап турар хойжуларның, инекчилерниң, чылгычыларның, хаван ажаакчыларының, саанчыларның саны өскен.

Ындыг-даа болза, мал ажылының хөгжүлдезин, ооң планының күүселдезин анализтеп көөрге, ындыг-ла эки эвес, харын дүвүрээзиннинг байдалды көргүзүп турар. Бир эвес чамдык районнар, колхозтар аайы-биле алырга, мал өстүрериниң планын күүседири улуг бергедээшкиннерге таваржып турар. Чижээ, бода малды өстүрериниң планын Таңды район чүгле 98 хуу, Каа-Хем—99,0 хуу күүсеткен. Ылаңгыя областың 14 районнарындан төрүүр инектерни өстүрериниң планын бо чылдың июль 1-ге чедир чүгле 4 район күүсеткен. Төрүүр инектерни өстүрериниң планын Чаа-Хөл район чүгле 88,6 хуу, Сүт-Хөл—90,2 хуу, Улуг-Хем—90,7 хуу, Барыын-Хемчик—94,1 хуу, Бии-Хем—96,7 хуу күүсеткен болуп турар.

Малдың чаш төлүн бүрүн камгалап, доруктурары ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үндезини болур. Малдың чаш төлүн мурнакчы малчыннар бүрүн камгалап ап турар-даа болза, чамдык районнарда ооң чидириглери дыка улуг. Чижээ, Кызыл районнуң колхозтарында малдың чаш төлү 18,8 хуу, Улуг-Хемде—17,3 хуу, Таңдыда—14,5 хуу, Каа-Хемде—8,1 хуу чидириглиг болган. Ол ышкаш малды ажыл-агый херегледлинге ажыглаары-биле өлүрер чорук колхозтарда дендии улгадып турарын айытса чогуур. Малдың баш санын өстүрери-биле кады ооң уксаазын экижидериниң, үрелел ажылының болгаш зооветеринарлыг хандырылганың четпезинден мал ажылындан алыр продукция куду болуп турар.

Колхозтарда болгаш совхозтарда ниитиниң мал ажылын хөгжүдер талазы-биле күрүнениң онаалдаларын үзеринге чедирип турар чорук—малдың баш санын өстүрер, ооң продуктулуун бедидер дээш демиселдиң кошкаан көргүзүп, чер-черниң партия, совет болгаш кедээ ажыл-агый органнарының талазындан мал ажылының херээн эреңгей, кыры-биле удуртуп турары-биле тайылбырлаттынар. Ылаңгыя СЭКП-ниң Барыын-Хемчик, Тес-Хем, Улуг-Хем райкомнарының секретарьлары болгаш райкүүскомнарның даргалары тодаргай эвес, эреңгей удуртулганың аргазы-биле ажылдап турарлар.

Мал ажылының херээн хөгжүдеринге, ооң продуктулуун бедидеринге машина-трактор станциялары шуут харысаалгалыг деп СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң тодаргай шиитпирлерин бистиң областың МТС-тери ёзулуг күүсетпейн, кедээ ажыл-агыйның чаңгыс талалай удуртуп, чүгле чер ажылынга хамаарышкан ажылдарны механизастаары-биле кызыгаарланган, мал ажылын хөгжүдеринче кичээнгей салбайн турар. Ындыг шын эвес хөөннерни МТС-терниң удуртукчулары төнчүзүнге салыр өйү четкен. Моон соңгаар ындыг хөөннер-биле шыңгыы демиселди чорудар херек. МТС-тер мал ажылынга хөй күш кирер ажылдарны механизастаар, шынааларны болгаш одарларны экижидер талазы-биле колхозтарга кедергей четпес дузалажып турарлар.

Элээн хөй районнарда малчыннар ортузунга партийжи-политиктиг болгаш тайылбыр массалыг ажылды кошкак тургускан. Ынчангаш колхозтарда, совхозтарда партияның эге организациялары, СЭКП райкомнары партияның болгаш чазактың кедээ ажыл-агый талазы-биле удаа-дараа үндүрүп турар шиитпирлерин малчыннарга ханы тайылбырлаар ажылдарны күштелдирери болгаш оларга культура-амыдыралдың таарышкан чаагай байдалын тургузуп бээрин чедип алыр херек.

Ниитиниң мал ажылын хөгжүдүп, ооң продуктулуун бедидерде малга быжыг чем-суурну тургузары тергиин чугула. Бо талазы-биле районнарда колхозтарда мал чемнериниң белеткели кедергей оожум чоруп турар. Бо чылдың июль 31-де областъ сиген кезилдезиниң планын 10,9 хуу, силос салыышкынын —39,2 хуу күүсеткен болуп турар. Малга чемнер белеткелиниң планын долдур болгаш ажыр күүседир дээш бүгү колхозчуларның, МТС-терде механизаторларның күжүн сиген кезилдезинче эвилелдээри эң чугула.

Бо чылдың отчёттуг үезинге чедир чүгле ийи ай арткан. Ынчангаш Тываның ажылчы чоннарының улуг Совет Эвилелиниң өг-бүлезинге киргенинден бээр 10 чыл оюнга мал ажылының талазы-биле улуг чедиишкиннерлиг ужуражыр дээш колхоз, совхоз бүрүзүнге, оларда мал ажылының ферма бүрүзүнге малдың баш санын өстүрериниң, ооң продуктулуун бедидериниң планнарын чүзүн-чүзүн аайы-биле ажыр күүсеткен турарын чедип алыры малчыннарның, колхозтар, совхозтар болгаш МТС-тер удуртукчуларының, оларның тускай эртемниглериниң соңгаарладып болбас хүлээлгези болур.

Малдың баш санын өстүрериниң планын күүседири-биле, колхозчулардан, ажылчыннардан, албан-хаакчылардан инектерни, бызааларны болгаш хойларны садып алырының ажылын чорудары эргежок чугула. Колхозтарда партия эге организациялары, кедээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери ажыл-агыйның иштики херегледеринге малды кайы хамаан чок чарыгдаарын болгаш төрүүр малдарның кызырлыр чоруун болдурбас, дээш ону шыңгыы контрольга алыр ужурлуг. Ооң-биле кады зооветажылдакчыларның ажыл-чорудулгазын күштелдирип, малдың уксаазын, ажаалгазын, чемгерилгезин экижидерин болгаш чайгы одарларны участоктарга үлүп тургаш, шын ажыглаарын боттандырары чугула.

Колхозтарда, совхозтарда мурнакчы малчыннарның дуржулгазын бүгү малчыннарга нептередирин улам-на калбартып тургаш, социалистиг мал ажылының күрүне планын бүгү талазы-биле ажыр күүседирин чедип алыры соңгаарлатынмас сорулга болур.

Пропагандистерниң областъ курстары

Чоокта чаа Кызыл хоорайга пропагандистер белеткелиниң область курстары болуп эрткен. Курстарга политшколаларның болгаш партия төөгүзүн өөрениринин талазы-биле бөлгүмнерниң пропагандистери, СЭКП райкомнарының штаттыг пропагандистери, комсомол чырыдыышкынының политшколаларының удуртукчулары өөренген.

Марксизм-ленинизмниң теориязының болгаш коммунистиг тургузуушкунунуң практиказының талазы-биле пропагандистерниң билиин бедидеринге, пропаганда ажылының дуржулгазын солуштурарынга ол курстар улуг рольдуг болган.

Курстарга марксизм-ленинизмниң теориязының, партияның даштыкы болгаш иштики политиказының айтырыгларының талазы-биле мурнакчы колхозтарның, МТС-терниң болгаш совхозтарның дуржулгазының, кедээ ажыл-агый экономиказының талазы-биле лекциялар номчуттунгулаан.

Лекцияларны номчуурунга СЭКП обкомунуң секретарьлары эштер Резниченко, Ортун-оол, обкомнуң ажылдакчылары Незуктов, Григорьев, Кузмин, Бавуу, Сирин-оол, Торуг-оол олар болгаш облпартшколаның чамдык башкылары киришкеннер.

Партия болгаш комсомол чырыдыышкынының четкизинге чаа өөредилге чылында белеткелдиң сорулгалары-биле база ном-биле хууда ажылдаарының методтары-биле курстарның дыңнакчылары таныжыпканнар.

Пропагандистерниң область курстарының ийиги чылдазының өөредилгези августа болуп эртер.

Н. С. Хрущевтуң Чжоу Энь-лай-биле беседазы

Июль 29-та СЭКП ТК-ның бир дугаар Секретары Н. С. Хрущёв Кыдат Улус Республиканың Күрүнениң Административтиг Чөвүлелиниң премьери болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лайны хүлээп алган болгаш ооң-биле үр беседа кылган.

Беседага Ван Цзя-сян болгаш Чжан Вэнь-тянь олар олурушканнар.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошиловка Чжоу Энь-лайнын чорааны

Июль 29-та Кыдат Улус Республиканың Күрүнениң Административтиг Чөвүлелиниң премьери болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лай ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы К. Е. Ворошиловка чораан.

Беседага Кыдат Улус Республиканың Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы Чжан Вэнь-тянь олурушкан.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Г. М. Маленковтуң Чжоу Энь-лайны хүлээп алганы

Июль 29-та ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Г. М. Маленков Кыдат Улус Республиканың Күрүнениң Административтиг Чөвүлелиниң Премьери болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лайны хүлээп алган болгаш ооң-биле үр беседа кылган.

Беседага Кыдат Улус Республиканың Даштыкы Херектер Министриниң оралакчызы Чжан Вэнь-тянь болгаш Ван Цзя-сян олар олурушканнар.

(СЭТА).

Кыдат Улус Республиканың төлээлериниң В. И. Лениннниң болгаш И. В. Сталинниң мавзолейинге чорааны

Кыдат Улус Республиканың Женева чөвүлел хуралынга киржип чораан болгаш ам Москвада турар төлээлери июль 29-та Кыдат Улус Республиканың Күрүнениң Административтиг Чөвүлелиниң премьери болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лай баштадыр В. И. Ленин биле И. В. Сталинниң мавзолейинге чораан болгаш венок чечектер салганнар.

Төлээлер-биле кады Кыдат Улус Республиканың онза болгаш бүрүн эргелиг элчини Чжан Вэнь-тяньга баштаткан элчин чериниң дипломаттыг составы чораан.

Чечектер салып турда, аңаа ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң протокол килдизиниң эргелекчизи А. Н. Капустин болгаш Москва Кремлиниң комендантызы генерал-лейтенант А. Я. Веденин олар олурушканнар.

(СЭТА).

Вьетнамның Демократтыг Республиказының премьер-министриниң оралакчызы Фам Ван Донгтуң Бүгү-эвилелдиң кедээ ажыл-агый делгелгезинге чорааны

Июль 29-та Вьетнамның Демократтыг Республиказының Премьер-министриниң оралакчызы Фам Ван Донг Вьетнамның Демократтыг Республиказының Женева чөвүлел хуралынга киржип чораан төлээлери-биле кады Бүгү-эвилелдиң кедээ ажыл-агый делгелгезинге чораан.

Премьер-министрниң оралакчызы Фам Ван Донг болгаш төлээлер-биле кады ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң оралакчызы В. А. Зорин, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң Мурнуу-Чөөн Азия килдизиниң эргелекчизи К. В. Новиков олар чорааннар.

Павильоннарны болгаш делгелгеде тургускан тудугларны чорупп турда тайылбырлалдарны делгелгениң кол методизи Н. А. Минкевич болгаш павильоннар директорлары берип чорааннар.

(СЭТА).

Кыдат Улус Республиканың Күрүнениң Административтиг Чөвүлелиниң премьери болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лайның Москвадан аъттаныпканы

Июль 30-де Москвадан Пекинче КУР-нуң Күрүнениң Административтиг Чөвүлелиниң премьери болгаш даштыкы херектер министри Чжоу Энь-лай үнүпкен. Ооң-биле кады Ван Цзя-сян, Ван Бин-нань, Ши Чже болгаш өскелер үнүпкен.

Аэродромга Чжоу Энь-лайны болгаш ооң үдеп чоруур кижилерин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бир дугаар Оралакчызы болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотов, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы В. А. Зорин, ССРЭ-ниң КУР-да Онза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини П. Ф. Юдин, Моссоветтиң Даргазы М. А. Яснов, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң Ыраккы Чөөн-чүк килдизиниң эргелекчизиниң хүлээлгезин күүседип турар И. Ф. Курдюков, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң протокол килдизиниң эргелекчизиниң оралакчызы А. Н. Капустин, Москва хоорайның комендантызының хүлээлгезин күүседип турар полковник В. Н. Ковалев болгаш өскелер-даа үдээннер.

Кыдат таладан төлээлерни Онза болгаш Бүрүн эргелиг Элчин Чжан Вэнь-тяньга баштаткан КУР-нуң Москвада элчин чериниң дипломаттыг составы үдээн.

Чжоу Энь-лайны болгаш ону үдеп чоруур кижилерни ол ышкаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының премьер-министриниң оралакчызы Фам Ван Донг болгаш Москвада турар чамдык дипломаттыг төлээ черлериниң баштыңнары болгаш кежигүннери үдээннер.

(СЭТА).

Демирорукчунуң Бүгү-эвилел хүнүнге алдар болдурган байырлыг хурал

Июль 31-де Орук харылзаа министерствозунуң болгаш демир орук транспортунуң ажылдакчыларының профэвилелиниң Төп Комитединиң Москваның хөй-ниити организацияларының төлээлекчилери-биле кады демирорукчунуң Бүгү-эвилел хүнүнге алдар болдурган байырлыг хуралы болуп эрткен. Культураның болгаш дыштанылганың Горький аттыг төп паркының ногаан театрынга байырлал таварыштыр Москвада келген транспорттуң чаартыкчылары, Москваның белдирьлериниң демирорукчулары, эртемденнер, культураның ажылдакчылары, найыралдың бүдүрүглериниң ажылдакчылары чыылганнар. Кыдат Улус Республикадан, Герман Демократтыг Республикадан келген аалчылар, Индияның болгаш Индонезияның демирорукчуларының төлээлекчилери олурушканнар.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бир дугаар Оралакчызы Л. М. Каганович, РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы М. П. Тарасов, Орук харылзаа Министри Б. П. Бещев, Далай болгаш хем флодунуң Министри З. А. Шашков, СЭКП ТК-ның Секретары Н. Ф. Игнатов болгаш өскелер-даа президиумга олурганнар.

ВЛКСМ ТК-ның Секретары З. П. Туманова, СЭКП ТК-ның Секретары Н. Ф. Игнатов олар демирорукчуларга байыр чедирип чүве чугаалааннар.

Кыдат Улус Республиканың демирорукчуларының национал профэвилелиниң даргазының оралакчызы Сю Хун-чи, Индияның демирорукчуларының национал федерациязының оралакчы-даргазы Рам Чандра болгаш Мурнуу-Индияның демир оруунуң ажылдакчыларының профэвилелиниң чиңгине секретары Анандан Намбиар олар совет демирорукчуларга байыр чедиргеннер.

Байырлыг хуралдың төнчүзүнде улуг концерт болган.

(СЭТА).

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму демир-орукчунуң Бүгү-эвилел хүнүн таварыштыр Орук харылзаа министерствозунуң демир орук транспортунга үр чылда ажылдаан кол профессияның болгаш начальник составының ажылдакчыларының улуг бөлүүн ССРЭ-ниң орденнери болгаш медальдары-биле шаңнаан. Ленин ордени-биле 7752 кижи, Күш-ажылдың Кызыл Туг ордени-биле—14556 кижи шаңнаткан. Өске ажылдакчылар «Күш-ажылчы алдар дээш» база «Күш-ажылчы шылгарал дээш» деп медальдар-биле шаңнатканнар.

Малга быжыг чем суурну тургузар дээш

Ниитиниң малының баш санын өстүрериниң, продуктулуун бедидериниң кол чүүлү — чемнерни четчири-биле белеткээр дээш Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» колхозунуң кежигүннери чүткүлдүг ажылдап турар. Артель мал чемнерин белеткээр талазы-биле районнуң өске колхозтарын мурнап турар, силос салырының планын ажыр күүсеткен. Шупту 200 тонна силос шыгжатынган. Оон аңгыда ийи чүс гектар сиген бөлдүнген болгаш чеди сараат кылдыр тургустунган.

Эш Солобьёв МТС-тиң боду чорууп сиген кезер машиназы-биле хүнде 7 гектар сиген кестирер тургаш, 8,5 гектарны, эш Дамбаа аъттың сиген кезер машиназы-биле 3,5 гектарның орнунга 4,5 гектарны кестирип турар. Сарааттакчылар Чамзырын, Тараачы, Дөңгүр-Ак нормазын ыракта ажыр күүседип келген. Колхозтуң сиген шөлүнде Чаа-Хөлдүң болгаш Кызылдың ортумак школаларының 40 ажыт өөреникчилери база ажылдап турар.

Эш Сарыг-оол секретарьлаан партия эге организациязы колхозчу ишчилерниң ортузунга агитас-массалыг ажылды калбартып турар. Школа башкызы Чараш-оол ийиги бригадага агитхуудусту 8 удаа, массовик Анай бирги бригадага ону 5 катап үндүрген. Сиген шөлдеринге он ажыг агитаторлар үргүлчү ажылдап, беседа, солун номчулгазын доктаамал чорудуп турар. Ооң иштинде Саңдый, Биче-оол, Балчый дээн ышкаш агитаторлар сөөлгү үеде колхозчуларның ортузунга беседаны, солун номчулгазын улам-на калбартып турар. Кедээ клубтуң активтери бригадаларга солун концерттерни база көргүскен. Мал чемнериниң белеткелиниң планын чогуур үезинде долдур болгаш ажыр күүседир дээш артель баштаар чери, партия организациязы колхозчуларның ортузунга ёзулуг массалыг болгаш организакчы ажылды боттандырары ам-даа оңза негетинип турар.

Силос салырының планын ажыр күүсеткен

Улуг-Хем районнуң Мичурин аттыг кедээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары мал чемнериниң белеткелин кызымак чорудуп турар. Колхозтуң Шынааларында болгаш шөлдеринде эки дүжүттүг сиген четчип үнген.

Мал чемнериниң белеткелинде эш Доспанай бригадирлээн бирги бригада ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидип турар. Колхозчулар 268 тонна силос салыр тургаш, 295 тоннаны салып, ооң планын ажыр күүсеткен. Эштер Ыңаажап, Дамдың-оол силос салыр нормазын ажыр күүседип турган.

Бригадалар 98 тонна эки шынарлыг сигенни бөлгеш, он сараат кылдыр тургускан. Бирги бригадада машинистер Ким-оол, Саныла олар хүнде 3,5 гектар сиген кезер тургаш, 4,5 гектарны кестирип, хол кадыыры-биле сиген кезер нормазын Мартык-оол, Бичинней хүн-бүрүде 125—150 хуу күүседип турар. Сарааттакчы Агыы ажыл нормазын 150 хуу, Шагдыржап аът дырбаажы-биле сиген бөлер нормазын 200 хуу күүседип келген.

Калинин аттыг колхозта

Улуг-Хем районнуң Калинин аттыг колхозунуң бирги сиген бригадазы мал чемнериниң белеткелин багай эвес чорудуп турар. 3570 центнер сиген сарааттатынган, бригада 1900 центнер силос салыр тургаш, 1984 центнерни салган.

Аъттың сиген кезер машиназы-биле сиген кестирип турар Хорлуг-оол, сарааттакчылар Биче-оол, Кызыл-оол олар бүдүрер ажыл нормазын хүн-бүрүде ажыр күүседип турар.

Шефчилерниң дузаламчызы

Тес-Хем районнуң Ленин аттыг колхозунуң сиген ажаап алыышкынынга Берт-Даг кедээ Совет шеф ажылын организастаан. Хем-Аксында сиген бригадазынга 26 кижи дузалашпышаан, 30 ажыг тонна сигенни бөлүп, сарааттап тургускан. Сиген бөлеринге болгаш сарааттаарынга кежи эмнелгезиниң салбырының эргелекчизи эш Борбай-оол, радист эш Дагба, склад эргелекчизи эш Марчын-оол болгаш оон-даа өскелер дыка идепкейлиг ажылдааннар.

* * *

Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» колхозка июль 25-те МТС, райпо, райпрокуратура коллективтери шефтеп баргаш, 30 га черниң сигенин бөлгеш, 2 улуг сараатты тургузуп бергеннер.

Ол шефке райпонуң коллективи эки киржип, олар боттарының бир сиген бөлер машиназы, 4 аъттары-биле колхозка эвээш эвес дузаны чедирген. Ылаңгыя ол хүн сиген дузаарынга 3 центнер хоюг дусту райпо халаска дузалааннар.

Ажылдың темпизин дүргедедир

ТАРЛАГ. (**Телефон-биле**). Ниитиниң малынга четчир, эки хоолулуг сиген белеткеп алыры дээш Ленин аттыг кедээ ажыл-агый артелиниң хову бригадазы чүткүлдүг ажылдап турар. Колхоз баштаар чериниң даргазы эш Мактарның август 1-де редакцияга дыңнатканы болза:

—Сиген шөлдеринге Бии-Хем МТС-тен келген 2 тракторлар (бирээзи кезер, бирээзи бөлер) соксаал чок хеделип турар. Колхозтуң 9 аът машиналары болгаш 12 аът дырбааштары база доктаамал ажылдап келген. Бөлүп сарааттаарының ажылында 85 колхозчулар бар.

Ленин аттыг колхоз 1707 центнер сигенни бөлүп сарааттавышаан, 500 центнер силосту салган. Ажылдың түңнелин планга холбаштыр алырга ыракта куду. Сиген белеткээрин август 20-ге чедир доозары дээш ажылдың темпизин улам күштелдирип турар.

„Тиилелге“ колхозтуң сиген шөлүнде

Чаа-Хөл (**Телефон-биле**). Кара-Талда «Тиилелге» колхоз сиген белеткээр планын июль 31-ге чедир 25 хуу күүсеткен, силоска 2070 центнерни шыгжаан. Молотов аттыг колхоз оон база-ла тудак чок ажылдап турар. Бо аразында ол колхоз 7490 центнер сигенни сарааттавышаан, силос салырының планын 148 хуу күүсеткен азы 3720 центнерни шыгжап алган.

Моон-биле кады ниитиниң малынга чем белеткээр ол чугула кампания ажылы районда хожудап турарын демдеглевес аргажок. Силос салыышкынының планы 83,5 хуу четкен болза-даа, сиген белеткели июль 31-де ниитизи-биле чүгле 16,5 хуу болган.

Мал чеми белеткээрин дүргедедир сорулга-биле колхозтарга шеф ажылы улам калбарып турар. Август 1-де район төвүнден 102 кижи Сталин аттыг колхозка 300 центнер сигенни бөлүп сарааттап берген. Ол ышкаш Кара-Суг суурдан 30 кижи Молотов аттыг колхозка, Ленин аттыг колхозка 60 кижи воскресник организастаан, ажыл багай эвес түңнелдиг болган.

Эки ажылдыг белеткелчи

Чөөн-Хемчик районнуң райуполминзаг агентизи эш И. Көкей бодунуң онаашкан ажылынга эки ажылдап, чоннуң күрүнеге эът, сүт, саржаг, дүк дужаарының планын күүседириниң талазы-биле оларны эки организастап турар.

Эш Көкейниң сургакчылап барган сумулары болгаш колхозтары күрүне планын дужаарының талазы-биле чыл-бүрүде-ле мурнакчылар болуп, күрүне-биле үзе санажып келген.

Бо чылын Көкей Чадаана, Хөндергей сумуларынга күрүне планын 110 хуу дужааткаш, районда бирги черни алган. Ам ол колхозтарның күрүнеге тараа дужаарының белеткелинге дузалажып турар.

Областың партия школазының өөредилге чылының эрткениниң түңнелдеринден

Теория талазы-биле билиглиг, идеология талазы-биле кацналган кадрларны белеткээри—партия ажылының эң-не чугула болгаш чарылбас кезээ болур. Ол болза, марксизм-ленинизмниң өлүм чок идейлерин, улус массаларның ортузунга социалистиг идеологияны калбартып нептередирин, ажылчы чоннарны коммунистиг медерелге, Ленин—Сталинниң партиязының херээнге, пролетаржы интернационализмниң ёзузунга бердинген кылдыр кижизидерин хандырып турар.

Партияның Тыва обкому СЭКП ТК-ның удуртулгазы-биле областың партия школазын дамчыштыр кадрлар белеткелдиниң айтырыынга улуг кичээнгейни салып турар. Школада өөредилгеге чугула байдалдар тургустунган. Өөредилге-педагогиктиг чорудулгалар СЭКП ТК-ның методиктиг айтыышкыннарын ёзугаар тургустунган. Школада марксизм-ленинизмниң үндезиннериниң, экономиктиг, эртемниң, төөгүнүң, орус дылдың болгаш литератураның кафедралары бар. Олар тус-тус удуртукчуларлыг. Эргежок чугула чүүлдер-биле болгаш штаттыг ажылдакчылар-биле хандыртынган. Школада башкылар коллективиниң күжү-биле төөгүлер эртемнериниң, агробиологияның, орус дылдың болгаш литератураның кабинеттери тургустунган болгаш ажылдап турар. Библиотека өөредилгениң болгаш уран-чогаалдың литератураларының фондузу-биле хүн-бүрү хандыртынып келген. Хүн-бүрү үнүп турар солуннарны, журналдарны 20 ажыгны библиотека чагыдып алган.

Облпартшколаны ооң тургустунганындан бээр чеди чылдың дургузунда 303 кижи доозуп үнген. Оон ыңай 75 кижи тос ай хуусаалыг курска өөренип эрткен. Школаны дооскан хөй-хөй удуртукчу ажылдакчылар партия обкомунуң идегелин күүседип, областың болгаш районнарның партия, совет, комсомол организацияларының харыысалгалыг эрге-хүлээлгелеринде үлегерлиг ажылдап турарлар. Оларның чамдыктары СЭКП ТК-ның чанында Партияның дээди школазынга баргаш, өөредилгезин чедиишкинниг-биле үргүлчүлеп турарлар.

Партия школазының чөвүлели, кафедралар болгаш партбюро партияның XIX съездизиниң база партияның ооң соонда үндүрген шиитпирлерин удуртулга болдурбушаан, ону амыдыралга боттандырып, лекцияларның болгаш класс, семинар кичээлдериниң идей-теоретиктиг деңнелин бедиткен, өөредилге чорудулгазының методиказын элээн экижиткен.

Лекцияларга, класс, семинар кичээлдеринге чуруктар, альбомнар, схемалар болгаш оон-даа өске көргүзүг материалдарын ажыглап турар. Дыңнакчыларның билиин быжыглаарынга болгаш калбартырынга төөгүнүң, уран чогаалдың, өөредилгениң кино көргүзүглерин организастап келген. К. Маркстың «Капиталының» дугайында теоретиктиг конференциялар база Сталинчы шаңналдың лауреаттарының уран чогаал номнарының дугайында номчулга конференциялары болгулаан. СЭКП ТК-ның сентябрь, февраль-март Пленумнарының шиитпирлерин дыңнакчыларның коллективи ханызы-биле өөренген. Башкылар коллективи ол материалдарны айтырыглар аайы-биле тускай организастаан семинарга өөренгеннер. Школаның өөредилге планынга агротехникияның, зоотехникияның болгаш көдээ ажыл-агый механизациязының айтырыглары база немешкен.

Школаның башкылары эштер Решетников, Ананьин, Кротский, Анткина, Буликова олар кандидат минимумун дужаарынга белеткенип турарлар. Оон ыңай эш Биче-оол СЭКП ТК-ның чанында Партияның дээди школазының заочниги, эштер Курченко, Васина, Петракова олар башкының дээди өөредилге черлериниң заочниктери болуп турарлар. Школаның башкылары хоорайның болгаш школаның партийжи-политиктиг амыдыралынга идепкейлиг киржип келгеннер. Областың районнарынга барып лекция, илеткел база кылгылааннар.

Школаның иштики ажылы школа чөвүлелиниң бадылаан планнарын ёзугаар чоруп келген. Семинар болгаш класс кичээлдерин чорударының, дыңнакчыларның тус-тузунга база кезек-кезек бөлүктеринге консультациялар кылып бээриниң, классиктиг чогаалдарның болгаш уран-чогаал литератураларының, чаа үнүп турар номнарның делгелгезин организастаарының, теоретиктиг база номчулгалыг конференцияларын эртирериниң, өөредилгениң көргүзүг материалдарын дыңнакчыларга сүмелээриниң, кино, шии, концерт көргүзүглерин болгаш лекция номчулгаларын, литература уран чогаал кежээлерин организастаарының айтырыгларын планга кирип келген. Ындыг планнарны чогуур үезинде ажылдап кылыр чорук болза, өөредилгениң идей-теоретиктиг деңнелин бедидеринге бүгү массалыг хемчеглерге дыңнакчыларның идепкейлиг киржилгезин хандырарынга улуг рольдуг болуп турар.

Орус дыл өөредилгезинге улуг кичээнгей салдынган. Ол талазы-биле орус дылдың болгаш литератураның кафедразы (удуртукчузу эш Решетников) эки ажылдаан. Хөй-хөй дыңнакчылар орус дылды дүрген өөренгеннер. Ынчангаш эрткен өөредилге чылында бүгү эртемнерни шупту куретар орус дылга өөренир аргалыг болган.

Школа өөредилге планын чогуур хуусаада күүседип, доозарының болгаш шилчииринин экзаменнерин чедиишкинниг эрттирген. Школаның бо чылгы доозукчулары Сагачи, Горшков, Чигжит, Тахватулин, Чамзырын, Юртаев, Олчей, Баранова, Хунай-оол, Лебедев болгаш оон-даа өске чамдык эштер чүгле эки болгаш тергиин эки өөренгенин күрүне экзамени көргүскен.

Бирги курстуң дыңнакчыларында Базан, Верзилин, Беляшов, Иванцов, Парфенов, Темир-оол, Сакты-Сюрюн, Шитова, Зябрев, Лутанин, Решетников, Ситников, Улькин болгаш өске-даа чамдык эштер ийиги курсче шилчииринин талазы-биле беш экзаменнерге ханы билиглиин көргүскеннер.

Белеткел салбырының дыңнакчылары өөредилге чылын чедиишкинниг доозуп, партия обкомунуң шиитпири-биле совпартшколаның бирги курзунче шилчээннер. Комсомол курзунда эштер Н. Салчак, Калабина, Зайцева, Петров, Родина, Г. Зябрев, Т. Салчак болгаш Губин олар өөредилгеге /эки чүткүлдүүн көргүскеннер.

Өөредилгениң улам бедик деңнелдиг чедиишкиннери дээш школаның партия организациязы, бүгү коллектив шиитпирлии-биле демисежип турар. Партбюро, школаның нийти хуралы база курстар болгаш партбөлүктер хуралдары өөредилге-чырыдыышкынныг болгаш масса-политиктиг ажылдарның айтырыгларын үргүлчү чугаалажып келген. Школа ажылында четпестерниң шүгүмчүлели болгаш бот-шүгүмчүлели чедиишкиннерни быжыглаарынга улуг рольдуг болуп келген..

Школа иштинге масса-политиктиг ажыл план ёзугаар чоруп келген. Янзы-бүрү темаларга лекция, илеткел номчулгалары үргүлчү организастатынып турар. Ол ажылга СЭКП обкомунуң секретарьлары, ооң килдистериниң эргелекчилери, лекторлары, облкүүскомунуң удуртур ажылдакчылары, үлетпүрнүң, көдээ ажыл-агыйның, эртемниң болгаш культураның ажылдакчылары киржип келгеннер. Школаның дыңнакчылары Шушенское суурда В. И. Ленинниң музей бажыңынга, Абакан, Минусинск, Кызыл хоорайларда музейлерге болгаш үлетпүр бүдүрүлгелеринге экскурсиялап чорааннар, школаның уран-чүүл бөлгүмү шефке алган колхозка концерт көргүзүглерин кылгылаан.

Ооң-биле чергелештир школаның ажылынга четпестер база бар турган. Школа сөреди өөредилге эргелекчизиниң, кафедралар удуртукчуларының, кабинеттер болгаш библиотекалар эргелекчилериниң ажылының дугайында отчёттарны эвээш чугаалажып келген. Советтиң хуралынга ажылда четпестерниң шүгүмчүлели кошкак болуп турган. Школа дирекциязы, партбюро болгаш профком коллективке партийжи-политиктиг, өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарны бедик деңнелге көдүрериниң бүгү аргаларын эки ажыглаваан. Ооң түңнелинде коллективтиң кежигүннериниң аразында чамдык кижилер партия болгаш күрүне чурумун үреп турган фактылар бар. 1953—1954 өөредилге чылында янзы-бүрү чылдагааннар-биле 3 дыңнакчылар школадан үнген. Чамдык кижилер чурум үрээш, администрацияның болгаш партияның хемчеглерин хүлээген.

Чаа өөредилге чылында партия школазы совпартшкола кылдыр эде тургустунар. Ынчангаш өөредилгениң планы болгаш программазы база өскерлир. Школа ортумак эртемниг партия, совет ажылдакчыларын белеткээр. Өөредилге чылы сентябрь 1-де эгелээр.

В. КУРЕНЁВ,
СЭКП-ниң Тыва обкомунуң чанында партия школазының директору.

КОРЕЙ АЙТЫРЫГ ШИИТПИРЛЕТИНИП БОЛУР-ДАА, ШИИТПИРЛЕТИНЕР УЖУРЛУГ-ДАА

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага Паньмыньчжонга ат салдынганының хүнүнден бээр июль 27-де бир чыл болган. Тайбыңчыдылгага ат салганы болгаш корей улуска дөгээн дайынның доозулганы болза, маадырлыг корей улустуң болгаш алдарлыг кыдат улустуң эки-турачыларының улуг тиилелгези база демократтыг бүгү лагерьниң улуг тиилелгези болур. Ооң-биле кады түр тайбыңчыдылгага ат салганы болза, америк агрессияның Кореяда буурап дүшкениниң херечизи болур, АКШ-тың авантюралыг планнары буступ дүшкен. Кореяда тайбыңчыдылгага ат салганы болза, маргылдаалыг айтырыгларны таарыштырарынга, улустар аразында амгы байдалынга карачаңгыс болдунар арга, сонуургалдыг талаларның аразынга чугаалажыышкыннарның аргазы болур деп чүвени бүгү талазы-биле көргүскен. Бир эвес борта чаагай күзел-сорукту илередир болгаш талаларның эрге-ажыктарын барымдалаар болза, чугаалажыышкыннарның аргазы-биле улустар аразындагы эң-не нарын дээн айтырыглар чедиишкинниг шиитпирлетинип болур.

Бо үеге чедир ам-даа шиитпирлетинмээн турар улустар аразында чугула айтырыгларны чаагай күзел-сорук турда таарыштырарын болгаш шиитпирлээрин чугаалажыышкыннарның аргазы-биле чедип ап болур деп чүвениң чаа херечизи болза, Индий-Кыдатта дайынны соксадыр дугайында болгаш тайбыңны катап тургузар дугайында дугуржулганы Женевага чедип алганы болур.

Женева чөвүлел хуралынга корей айтырыгны база шиитпирлепкен турган болза, биче эвес чедиишкин болур турган ийик. Совет чазак болгаш Кыдат Улус Республиканың, база Корей Улус-Демократтыг Республиканың чазактары корей айтырыгның талазы-биле чедиишкинниг митингини чедип алыры дээш Женевага боттарының талазындан бүгү-ле күжениишкиннерни салганнар. Ындыг болзажок чамдык төлээлерниң талазындан, колдуунда-ла АКШ-тың төлээлериниң талазындан моондактаашкынның хараазы-биле бо айтырыгның дугайында чогуур түңнелдерни Женева чөвүлел хуралы чедип албаан.

Женева чөвүлел хуралынга корей айтырыгны чугаалашканының баштайгы хүннеринден эгелээш-ле АКШ-тың төлээлери ол чөвүлел хуралды лисынманчы корум-чурумну Соңгу Кореяга база нептерединге ажыглаарын, АКШ болгаш агрессия талазы-биле ооң эвилелчилериниң үш чылдың кадыг-дошкун дайынынга боо-чепсектиң дузазы-биле чадап каан чүүлдерин чедип алыр дээш оралдашкан. «Күш-биле көөрүнүң» политиказы «Женевага чедиишкин чок болуру тодаргай апаарга, АКШ-тың төлээлери корей айтырыгны чугаалажырын үзер дээш бүгү-ле болдунар аргаларны ап чоруткан. Ол сорулга-биле ук төлээлер ужуру билдинмес тактика хереглей берген: дугуржулганы күзээн дугайында херечилеп турар хире кандыг-даа санал-онал кирбейн АКШ-тың төлээлери Корей Улус-Демократтыг Республиканың, Кыдат Улус Республиканың болгаш Совет Эвилелиниң корей айтырыгны эчизинге чедир таарыштырарынга орукту ажыдып турар болгаш ындыг төлээде хөй-нийтиге деткидип турар бүгү саналдарын хүлээвээн.

Женева чөвүлел хуралынга корей айтырыгны чугаалажып турда мырыңай ийи аңгы политиктиг шугумнар бүгү тодазы-биле шак ынчаар илерээн. Бир шугум болза, Азияның улустарынга национал хамаарышпас чорукту, тускай күрүнелиг болурунга үндезилээш хостуг хөгжүлдени хандырарын баш бурунгаар көрүп турар. Өске шугум болза, Азияның улустарының шиитпирлиг удурланып турары, колонияжы күрүнелерниң хөлү эрткен артык эрги чаңчылын Азияга хевээр камгалап арттырарын оралдажып турары болур.

Женева чөвүлел хуралы корей айтырыгның талазы-биле дугуржулганы чедип албааныныњ карачаңгыс чылдагааны болза, АКШ-тың төлээлериниң болгаш ону эдерип турар Кореяда агрессияның киржикчилери чурттарның төлээлериниң талазындан Кореяга тайбың таарыштырылганың алызынга чедиреринче, тайбыңчыдылганы быжыг тайбың кылдыр хуулдурарынче угланган шиитпирлерни хүлээп алырын моондакталаны болур.

Корей улуска амыдыралдың чугула ол айтырыын Женева чөвүлел хуралынга чугаалажырын соксаткан чорукту хосталгага ынакшылдыг корей улус хомудаашкын болгаш хорадаашкын-биле үнелеп көрген болгаш америк төлээлерниң туружун бужар-бак деп каргаан. Ооң-биле кады корей айтырыг хүн айтырыындан дүжүртпээн болгаш дүжүртпес-даа, ол бодунуң шынчы шиитпирин манап турар деп корей улус быжыг идегелин илереткен.

Дайынны соксадыры-биле чаңгыс-аай корей национал күрүнени тургузарының база улус ажыл-агыйын катап тургузарының аажок улуг сорулгазы корей улустуң мурнунга туруп келген. Чурттуң мурнуу чүгүнде америк интервентилер тергиидеп, оларның бараан болукчузу Ли Сын Манның чазаа тайбың экономиканы катап тургузарының сорулгаларын бүрүнү-биле тооп херекке албайн, чүгле боо-чепсекти эндере үндүрер дугайында сагыш салып турда, Соңгу Кореяда ол сорулгалар чедиишкинниг шиитпирлетинип турар деп чүвени фактылар көргүзүп турар.

Корей Улус-Демократтыг Республиканың ажылчы чоннары Совет Эвилелиниң болгаш улус демократтыг чурттарының дузаламчызынга даянмышаан, Кореяның Күш-ажылчы партиязының удуртулгазы-биле улустуң экономиказын катап тургузар дээш маадырлыг демисежип турар. Үрелип бузулган фабрикалар болгаш заводтар тургустунуп, чаа чурттаар бажыңнары туттунуп, көдээ ажыл-агый катап тургустунуп турар. Соңгу Кореяның булуң бүрүзүнде амыдырал болгаш тургузуушкун делгерэп турар. Мурнуу Кореяда байдал мырыңай сыр өске. Ында үрелиишкин, аш-чут болгаш калчаалыг террор кедерэп турар.

Корей айтырыгны эчизинге чедир тайбың таарыштырары дээш, чурттуң национал чаңгыс-аай чоруун катап тургузары дээш КУДР шынчы туржуп турда, бодунуң далайлар ындында ээлеринге күткүткен Ли Сын Ман болза, чаа агрессияны белеткевишаан, бодунуң чепсектиг күштерин ам-даа 15—20 дивизияларга чедир улгаттырарын белеткеп турар. «Нью-Йорк таймстың» Вашингтонда корреспондентизиниң медээзи-биле алырга Ыраккы Чөөн-чүк айтырыгларын эргелеп турар америк орган хамыктың мурнунда Индий-Кыдатка төлевилээн херекгиден немелде шериг дузаламчыны Ли Сын Манга тыпсыр дээн.

Кореяга тайбың таарыштырылганы алызынга чедиреринге хамыктың мурнунда АКШ-тың чагырыкчы бөлүктериниң туружу моондак болуп турар деп тайбыңга ынакшылдыг улустар шын санап турарлар, ол чагырыкчы бөлүктер болза, күш-биле дээр буурап дүшкен политикадан кызымаа-биле халбактанып турарлар.

Улустарның күзел соруун барымдаалап көрбес болгаш хосталгаже база хамаарышпас чорукче оларның чүткүлүн барымдаалавас кижилер бодунуң политиказынга чайлаш чок буурап дүжер деп чүве мырыңай илдең. Ынчанмыже АКШ шак ындыг турушта деп чүвени фактылар көргүзүп турар. Олар корей айтырыгны тайбың таарыштырарынга чүгле хөөн чокталып турар эвес, харын Азияда байдалды улам нарыыдадырын болгаш баксырадырын оралдажып турарлар. Бодунуң хосталгазы болгаш национал хамаарышпас чоруу дээш демисежип турар улустарга удур угланган дайын блогун Мурнуу Чөөн Азияда борбактап тургузарынче америк дипломатияның карак кызыл оралдажып турар чоруу бо дугайын база катап херечилеп турар.

Корей айтырыг бодунуң шиитпирлетиннерин манап турар. Ол айтырыг корей улустуң эрге-ажыктарынга шиитпирлетинер-даа, шиитпирлетинер ужурлуг-даа. Ол айтырыг шиитпирлетинмейн артканда ындыг байдал-биле хөй-нийти эптежип шыдавас. Соксаан чугаалажыышкыннарны катап эгелээр сорулга-биле сонуургалдыг күрүнелер аргаларны дилеп үргүлчүлээрин хөй-нийти негеп турар. Улустар аразында эң-не чидиг маргылдаалыг айтырыгларның талазы-биле дугуржулгаларны чедип алырының аргазын Индий-Кыдатка тайбыңны катап тургузар чорук бүгү күштер-биле көргүскен турда, хөй-нийтиниң калбак бөлүктериниң бо негелделерин херекке албайн барып болбас. Корей айтырыгны тайбың таарыштырарын чедиишкинниг доозар болза, Азияда болгаш бүгү делегейде дүшкүүрлүг байдалды улам чымчадыр деп чүвеге чигзиниг турбас.

Совет Эвилелинге чүү хамааржыр дээр болза, хамаарышпас болгаш демократтыг күрүне болуп Кореяның национал дүрген каттыжыышкынынче чүткүп турар корей улустуң шак ындыг демократтыг күштерин Совет Эвилели деткип турган болгаш деткивишаан турар. Совет Эвилели болза, демократтыг үндезиннерге Кореяның тайбың каттыжарын деткиир дээш туржуп турар Кореяның болгаш өске-даа чурттарның шак ындыг демократтыг күштериниң талазынга турган болгаш туруп-даа турар.

Корей айтырыгны Кореяның Национал каттыжыышкынының эрге-ажыктарынга болгаш Азияга база бүгү делегейге тайбынны хандырарының эрге-ажыктарынга таарыштыр дүрген шиитпирлээрин хандырарының эргежок чугулазын ССРЭ кончуг чугула деп санап турар деп Женева чөвүлел хуралының дугайында Совет чазактың медеглелинде айтып турар.

«Правдадан».

ССРЭ-НИҢ УЛУСТАРЫНЫҢ АКЫ-ДУҢМА ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

Социалистиг Кара-Калпакия

Помещиктерниң болгаш капиталистерниң эрге-чагыргазын дүжүргеш, Октябрьның революциязы улуг национал-колониалдыг дарлалдың илчирбезин үзе шаапкан. Россияның бүгү улустарының шуптузун хостап, оларның боттары күрүнелиг болур чоруун тургузарынга, экономиказын болгаш культуразын дүрген хөгжүдеринге байдалдарны хандырган.

1924—1925 чылда Ортаакы Азияны национал күрүнелер кылдыр чарып аңгылааны каракалпак улустуң совет күрүнелиг болур чоруунга база эгени салган. Ам каракалпактар боттарының чуртун чүгле эргелеп турар эвес, харын хөй националдыг Совет күрүнени эргелээринге база шуут киржип турарлар. Узбек ССР-ниң составында кирип турар Кара-Калпак Совет Социалистиг Автономнуг Республика ССР Эвилелиниң Дээди Совединде 15 депутаттарлыг, Узбек ССР-ниң Дээди Совединде—31 депутаттарлыг болуп турар. Чер-черниң район, хоорай болгаш көдээ Советтеринде 3.221 депутаттар, ооң иштинде 971 херээженнер ажылдап турарлар.

Үжен чыл—улуг эвес хуусаа, ынчалза-даа совет тургузугнуң үезинде каракалпак улус ол үениң дургузунда капиталистиг чадаңы оюп эртпишаан, патриахал феодалдыг харылзаалардан социализмче хөгжүлдениң төөгүлүг оруун эрткен. Ол болза, каракалпак улустуң амыдыралында улуг чаартылгаларның, үндезин өскерлиишкиннерниң чылдары болган.

Кара-Калпакия Арал далайның мурнуу кезиинде болгаш Аму-Дарья хемниң алдыы агыышкынында чыдып турар. Ооң чериниң ишти тудугнуң минералдыг материалдары-биле, өңнүг болгаш ховар металлдарның рудалары-биле байлак Арал далайда болгаш Аму-Дарьяда балык, хөй. Климаттың байдалы аңаа хевең, рис, сад ажыл-агыйын хөгжүдеринге, өске-даа көдээ ажыл-агый культураларын өстүреринге таарымчалыг. Кара-Калпакияның хову делгемнери мал, ылаңгыя хөй ажылынга дыка таарыжыр.

Ынчалза-даа бистиң республикавыстың бойдус байлактары болгаш аргалары Октябрьның Улуг революциязынга чедир барык ажыглатынмайн келген. Черни хол херекселдери-биле болбаазырадып, шөлдерни чигараларның (суг көдүртүр дугуйларның) дузазы-биле суггарып, мал ажылы көжүмел характерлиг турган. Үлетпүрнү ап көөр болза, революция мурнунда Кара-Калпакияга шуут чок турган деп болур. Хөвең арыглаарының талазы-биле хөй эвес санныг бөдүүн бүдүрүлге черлеринге чүгле 148 кижи ажылдап турган.

Совет эрге-чагырганың чылдарында республикада бодунуң үлетпүрү шуут чаазы-биле тургустунган. Хөвең аштаар күчүлүг алды, балык болбаазырадыр беш, саржаг кылыр дөрт, ийи улуг тууйбу, судно септээриниң, мотор септээр ийи заводтарны, дааранылга—идиктиң, полиграфияның, балык-консерваларының болгаш хлебтиң комбинаттарын, а ол ышкаш өске-даа бүдүрүлге черлерин ажыглалче киирген. Ол бүдүрүлге черлериниң хөй кезиинде бүдүрүлге чорудулгаларын механизастаан болгаш электрижиткен. Техниктиг депшилгениң оруунда элээн базымнарны бистиң чурт болгаш тывыш кооператив үлетпүрүвүс кылган, ол үлетпүр ам бүгү районнарда боду бүдүрүлге черлерлиг.

Республиканың хөгжээни-биле үндезин чоннуң ортузундан ажылчыннарның болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларның хөй муң кижилиг коллективи өскен.

Республиканың ажылчы чоннарының амыдыралынга улуг болуушкун болза, Чорджоу-Ходжейли демир орук шугумун тутканы болган. Ходжейли—Кунградының сөөлгү участогунуң тудуушкуну бо чылын дооступ турар. Ол оруктарны тударының мурнунда Кара-Калпакияже чүъкту колдуунда-ла суг оруу-биле сөөртүп турган. Ам чүъктерни демир оруктадып үзүктел чок агым-биле сөөртүп турар. Акы-дуңмалышкы ол-бо совет республикалардан бисче аъш-чем болгаш үлетпүр бараанналарын, тудуг материалдарын, минералдыг удобрениелерни, көдээ ажыл-агый машиналарын болгаш херекселдерин, тодаргайлаарга Кара-Калпакияның улус ажыл-агыйының болгаш культура тургузуушкунунуң негелделерин хандырарынга, ажылчы чоннарның материалдыг болгаш культурлуг деңнелин үзүктел чок бедидеринге бүгү эргежок чугула чүүлдерни сөөртүп эккеп турар.

Кара-Калпакия бодунуң ээлчээнде акы-дуңмалышкы республикаже хөвең волокнозун, балык консерваларын, люцернаның үрезиннерин, алгы-кеш чиг-эдин, дүктү, коонну, каракульду, ондатра кежин болгаш оон-даа өскелерни чорудуп турар.

Үлетпүрнүң өзүлдези-биле хоорайлар болгаш хоорай хевирлиг суурлар өзүп турар. Бистиң республикавыстың найыслалы—Нукус хоорай улам-на чаагайжып турар. Хоорайның туруп келгениниң бүгү дургузундазынга бодаарга, ийи катап хөй ийи каът бажыңнар бо чылын тургустунар. Оруктар экижип, ногаан үнүштер калбарып, хоорай кыдыының ажылчы чоннар дыштаныр черлерин экижидип турар.

Колхозчу тургузуг республиканың көдээ ажыл-агыйынга үндезин өскерилгелерни болдурган. Кара-Калпакия өй-тап куржагның зоназынга турар болгаш Арал далайже бичии чавызап кирген делгем оргулаш болуп турар. Ол, чайын кургаг, изиг болгаш кол нургулайында-ла часкы-чайгы үеде дүжер кедергей ховар чаашкынныг, ындыг байдалдыг турда, суг болза каракалпак ховуларының амыдыралының, көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүнүң үнер дөзү, продуктулуг малды хөгжүдериниң чугула чүүлү болуру билдингир.

Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың сагыш салыышкынының ачызында, совет эрге-чагырганың чылдарында суггарылга ажыл-агыйы үндезинни-биле чаартынган. Суггарылганың эрги системазы чаарты кылдынган, 100 муң ажыг гектар черни суггарып турар Кызкеткен, В. И. Ленин аттыг, пахтаарна бугалары тургустунган.

Кара-Калпактың көдээ ажыл-агыйы чыл бүрүде чаа техника-биле долдунуп турар. Республикада ам 19 машина-трактор, дөрт машина экскаватор, ийи машина-мал болгаш мотор-балык тудар станциялар ажылдап турар.

Кара-Калпакияның көдээ ажыл-агыйының кол адыры бүгү Узбек ССР-де ышкаш, хөвең ажыл-агыйы болуп турар. Чер ажылының социалистиг хевири, көдээ ажыл-агый ажылдарын бедик механизастааны тарылга шөлдерин үзүктел чок калбартырынга болгаш хөвеңниң дүжүттүүн бедидеринге, колхозчу тараачыннарның чаагай чоруунуң өзүлдезинге бүгү байдалдарны тургускан.

Республикада муң-муң трактористер, бригадирлер болгаш механиктер, колхозтарның удуртукчулары, агрономнар, бедик дүжүттүң мастерлери белеткетинген. Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Шамурат Мусаев ышкаш, колхоз бүдүрүлгезиниң хөй-хөй новаторлары республиканың сураглыг кижилери апарган.

Ходжейский районнуң Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели күчүлүг техниканы мергежилдиг ажыглап тургаш, эрткен чылын гектар бүрүзүнден 35 центнер хөвеңни ажаап алган. Ол колхоз чүгле хөвеңден 4,5 миллион рубль орулга, ооң иштинде дүжүттүң планын ажыр күүсеткени дээш 2. 084 муң рубльди шаңнал немелде кылдыр алган.

Аманклыч Джаликовтуң мурнакчы хову бригадазының колхозчулары гектар бүрүзүнден 49 центнер хөвеңни чыып алган болгаш бир күш-хүнүнге тараадан аңгыда, 15 рубль 65 копеек алгылаан. Колхозчу Кабул Джумановтуң дөрт кижилиг өг-бүлези сезон дургузунда 1.860 күш-хүннерин ажылдап алган болгаш ол күш-хүннеринге 20 муң рубльди база 4,5 тонна тарааны алган. Турткуль районнуң Молотов аттыг колхозунга хөвеңниң дүжүттүү гектар бүрүзүнден 36—2 центнер болган. Колхозчуларның бир күш-хүнүнге 10 рубльди болгаш 3 килограмма тарааны берген.

Ындыг колхозтар республикада эвээш эвес.

Хөвең ажылының хөгжүлдези-биле чергелештир мал ажылында база-ла элээн чедиишкиннер чедип алдынган. 1940 чыл-биле деңнээрге, мыйыстыг бода малдың нийти баш саны ийиден хөй катап, хойнуң болгаш өшкүнүң—чеди катаптан хөй, чылгының—1,6 катап өскен.

Ынчалза-даа бистиң ажылывыста четпестер хөй деп чүвени чугаалаар херек. Оларның колу болза, хөвең белеткээриниң планын үш чылдың дургузунда республиканың күүсетпейн турары болгаш күрүне мурнунга улуг хүлээлгелиг болур-дур. Хөвеңниң, садтарның, виноградниктерниң тарылгазын калбартырының, дүжүттү бедидериниң, продуктулуг мал ажылын хөгжүлдериниң боттарывыста бар бүгү аргаларын ыракта-ла чедир ажыглавайн турар бис.

СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели Узбекистанның ажылчы чоннарының мурнунга колхозтарга болгаш совхозтарга хөвең бүдүрүлгезин 1954 чылда 3 миллион тонна, 1958 чылда 4,2 миллион тонна чедирер деп сорулганы салган. Кара-Калпак АССР-ге хөвең тарылгалыг шөлү чүгле 1954 чылда 26,5 муң гектарга улгадыр.

СЭКП ТК-ның сентябрь болгаш февраль-март Пленумнарының шиитпирлерин болгаш Узбек ССР-ге хөвең ажылын улам ыңай хөгжүдер дугайында доктаалды күүсетпишаан, Кара-Калпакияның ажылчы чоннары ынак Төрээн чуртунуң чаагай чоруунга күштерин харамнанмайн ажылдап, бүгү тарылга ажылдарын бедик агротехниктиг деңнелге, эң эки хуусааларда чорудар дээш колхозчуларның болгаш механизаторларның демниг ажылын чедип ап турарлар.

Совет социалистиг тургузугнуң үезинде каракалпак улустуң культурлуг амыдыралынга база-ла ёзулуг революция болган. Улуг Октябрьның мурнунда Кара-Калпакияга чүгле дөрт өөредилге чери: бир ортаа век медресези база үш «орус-тузем школалар» дээр черлер турган. Оларга чүгле 176 кижи-биче дүжүметтерниң эрге-хүлээлгезинге кандидаттар өөренип турган; олар колдуунда-ла байлар уруглары турган. Чон колдуунда шуптузунал немелде кылдыр алган.

Ам республикада 533 школалар бар, оларда 82 муң хире уруглар өөренип турар. Ийи башкы институттары, дөрт башкы училищелери, фельдшер-акушер болгаш музыка школалары, көдээ ажыл-агый, сан болгаш гидротехника техникумнары бар. Эртем албан черлери: хөвең ажылының эртем-шинчилел Бүгү-эвилел институдунуң зонада дуржулгалыг станциязы, комплексилиг дуржулга станциязы, сад ажылының үлегерлиг пунктузу, Узбек ССР-ниң эртемнер Академиязының экономика болгаш культура инситуду тургустунган.

Каракалпактар боттары национал шии театрлыг, республика филармониялыг, чурт шинчилээр музейлиг. Хоорайларның, район төптериниң болгаш аулдарның ажылчы чоннары бодунуң төрээн дылының кырынга радио дамчыдылгазын дыңнап турар. Республикада культура-чырыдыышкын албан черлериниң; библиотекаларның, номчулга бажыңнарының, клубтарның, кино-театрларның четкизи калбаа-биле хөгжээн.

Каракалпак совет литература чедиишкинниг хөгжүп турар. Республикада бодунуң чогаалчылары болгаш шүлүкчүлери өзүп үнген, бодунуң ном үндүрер чери тургустунган. В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң чогаалдары каракалпак дылда парлап үндүртүнген. Каракалпак улус Пушкинни, Гогольду, Некрасовту, Крыловту, Чеховту, Горькийни—номчуур арганы алган. Республикада үш республика болгаш он дөрт район солуннары үнүп турар.

Совет эрге-чагырганың чылдарында каракалпак улус экономика болгаш культура тургузуушкунунуң улуг алдарлыг оруун эрткен. Каракалпак улус бодунуң чедиишкиннериниң үндезин үнер дөзүн социалистиг тургузугда, Коммунистиг партияның ленинчи-сталинчи мерген угаанныг национал политиказында, ССРЭ-ниң улустарының акы-дуңмалышкы бузулбас найыралында, улуг орус улустуң сагыш салыышкынында болгаш дузаламчызында деп көрүп турар.

Ниитилелдиң бүгү кежигүннериниң улам өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг негелделерин максималдыг хандырар дугайында партияның болгаш чазактың сагыш салыышкынынга сорук кирген ССРЭ-ниң бүгү улустары, ооң иштинде каракалпак улус социалистиг ынак Төрээн чуртунуң күчүзүн быжыглавышаан, коммунизм тургузуушкунунуң улуг хереэнге идепкейлиг киржип турар.

Советтер ажылынга шиитпирлерни күүседиринче кичээнгей салыр

Коммунистиг партия болгаш Совет чазак үндүрген шиитпирлерниң күүселдезинге онза кичээнгейни улгаттырарын чер-чериниң партия, совет органнарындан негеп турар.

Сөөлгү үеде чамдык районнарның күүсекчи комитеттери боттарының үндүрүп турар шиитпирлериниң амыдыралга боттанылгазы дээш организакчы ажылдарны экижидип, ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунун удуртурунга элээн четиишкиннерлиг болуп турар. Маңаа Баа-Хем райкүүскомун хамаарыштырып болур. Ол райкүүском хүлээп алган шиитпирлерниң күүселдезин доктаамал организастап, ооң түңнелиниң дугайында айтырыгларны күүскомнуң хуралынга болгаш сессияларга чугаалажып, шиитпирлер күүселдезин организастаарынга депутаттарны, үргүлчүнүң комиссияларын, активчилерни калбаа-биле ажыглап турар.

Ооң хараазы-биле бо чылдың бирги чартыында күүскомга болгаш сессияларга хүлээп алган шиитпирлерниң көлдүү күүсетингилээн. Үндүрген шиитпирлерниң күүселдезинге контрольду экижиткен чорук ол районнуң ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунуң хөгжүлдезинге улуг идиглиг болган.

Ындыг болза-даа шиитпирлерниң күүселдезин организастаар, оңу организастыг ажылга кол чүүл болдурар талазы-биле чамдык районнарның күүсекчи комитеттери дыка четпес ажылдап келген. Маңаа чижек кылдыр Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл райкүүскомнарны хамаарыштырып болур. Ылангыя Барыын-Хемчик райкүүскому хөй-хөй шиитпирлерни үндүргеш, а ооң күүселдезин массаның ордузунга организаставас практиканы ам-даа уламчылавышаан. Бо чылдың бирги чартыында райкүүскомнуң хуралдарынга хөй-хөй пункттуларлыг 130 ажыг шиитпирлерни хүлээп алган, 90 ажыг бижимел айтыышкыннарны үндүрген. Бир эвес ол бүгү шиитпирлерни болгаш айтыышкыннарны амыдыралга боттандырып, ажыл-херекке ылаптыг удуртулга болдурган болза, районнуң ажыл-агый чедишкиннерин өстүреринге улуг дузалыг болур турган.

Ынчалза-даа районнуң болгаш көдээ Советтерниң күүсекчи комитеттериниң талазындан шиитпирлерниң күүселдезинге контрольду болгаш организакчы ажылды дыка кошкатканындан хүлээп ап турган шиитпирлерниң улуг кезии күүселде чок болуп артып турар. Чижээ, «Школаларны чаа өөредилге чылынга белеткээр дугайында» март 18-те хүлээп алган № 88 шиитпирниң күүселдези амыдыралга эки организастатынмаан. Ылангыя Аксы-Барлык көдээ Советтиң даргазы эш Шой-Сюрюн, Эрги-Барлык көдээ Советтиң даргазы эш Норбу-Самбуу олар орус дылга бижээн шиитпирлерниң утказын безин билбейн, папкаларга көктеп каан болганнар.

Аксы-Барлыктың чеди чыл школазында амдыгаа чедир одаар ыяш сөөртүлгези организастатынмаан, школаның болгаш интернаттың, столоваяның, башкылар чурттаар бажыңнарының септелгезин доозпаан, кылдынган септелгелерниң шынары кудук, өөредилге херекселдери чедишпес болуп турар. Эрги-Барлыктың чеди чыл школазында белеткел база-ла оон дээредевес. Оттулар ыяш сөөртүнмээн, школаның иштики септелгезиниң чүгле 50 хуузу чорутунган.

Школалар ажылын экижидеринче угланган шиитпирлерни Сүт-Хөл райкүүскому хөй удаа үндүрүп турза-даа, оларның күүселдезин база-ла контрольдавайн келген. Бо чылын школаларның нийти ажылының дугайын райкүүском хуралынга 3, сессияга 1 чугаалашкаш, түс-түс шиитпирлерни үндүрген. Күүселдениң Хыналдазын чогуур өйүнде организаставаан. Ынчангаш Сүт-Хөл районнуң школалары чаа өөредилге чылынга белеткел талазы-биле өске районнарның школаларындан хожудап турар. Жданов аттыг колхозтуң школазының (эргелекчизи эш Тадар-оол) септелгези мырыңай чоокта чаа эгелээн. Школаның интернады ам-даа септелгеде кирбээн, харын ооң өрээлдеринде хөй, өшкү кире берген тургулаар, а райкүүском ындыг четпестерни узуткаарының боттуг хемчеглерин албаан.

Шиитпирни үндүргеш, а ооң күүселдезин организаставас чорук болза, ажылда бар четпестерни узуткаарынга кол чүүл болуп шыдавас, харын ажылга бюрократизмниң көргүзүү болу бээрин билзе чогуур. Үндүрген шиитпирлерни бюрократизмниң хоозун саазыннары кылдыр хуулдурбас болгаш күүселдениң контролюн күштелдирер ужурлуг.

Бо чылын Сүт-Хөлдүң райкүүскому колхозтарга тудуг ажылын сайзырадырынче угланган эвээш эвес шиитпирлерни үндүрген. Шиитпирлер организастыг ажыл-биле быжыглатынмаан. Ынчангаш районнуң колхозтары 12.000 кубометр тудуг ыяжын белеткээр турган, чүгле 6.000 ажыг кубометрни тайгага белеткеп, ооң иштинден чүгле 3.000 кубометрни тудуг шөлүнче сөөртүп алган. 3.500 кубометр дилер ыяш белеткээр турган, чүгле 176 кубометрни белеткээн. Ооң түңнелинде районнуң колхозтары бо чылын чурттаганың 120 бажыңнарын тудар турган, чүгле 1 бажыңны ажыглалга киирген, 54 бажыңнарны чедир тутпаан. Мал кажааларының болгаш бүдүрүлге тудугларының темпизи оон-даа оожум чоруп келген. Калинин аттыг колхоз (даргазы эш Плотников) тудуг планын чогуур хуусаазында күүседип болур аргаларлыг. Ынчалза-даа ында тудуг эң багай чоруп келген.

Шиитпирлерниң күүселдезин организастаарынга райкүүскомнуң депутаттарын, активчилерни, үргүлчүнүң комиссияларын киириштирбейн келгениниң түңнели ындыг болган-дыр.

Ол райкүүскомнар шиитпирлериниң канчаар күүсетинип турарының дугайында айтырыгларны боттарының хуралдарынга, сессияларга чугаалажып көрбейн, үндүрген шиитпирлерин чүгле папкалап каарынга кызыгаарлатынып турарлар.

Боттарының шиитпирлериниң күүселдезин райкүүскомнарның шак ынчаар хынавайн турары болза, оларның удуртулгазында көдээ Советтерге база-ла ындыг чаңчыл болуп артып каап турарын фактылар херечилеп турар.

Коммунистиг партияның болгаш совет чазактың бистиң мурнувуска салып турары улуг сорулгаларның амыдыралга күүселдези дээш ажылды хүн-бүрү экижидери Советтерниң чугула сорулгазы болур.

В. ТУМЕТЕЙ.

Районда школачыларның чайгы дыштанылгазы

Совет школаның миллион-миллион өөреникчилери ам боттарының чайгы дыштанылгазын үргүлчүлеп, удавас эгелээр деп турар өөредилге чылынга четчир күштү мөөңнеп турарлар. Оларның чамдыктары хемниг, хөлдүг, кайгамчык чараш ногаан аъргa-арыгларның аразында эки дериглелиг лагерьлерге, санаторийлерге, садтарга хөглүг-омак дыштанылганы алганнар, а чамдыктары ам-даа оларда дыштанмышаан. Хөй-хөй муң школачылар дыштанылганың чугула хевири коллективтиг экскурсияларга, туристиг походтарга чоруп, төрээн черлериниң бойдус байлактары-биле улам чоок таныжып, солун дыштанылганы эрткеннер. Чайгы дыштанылгазының үезинде көрген, билген бүгү чүүлдери оларның моон соңгааргы өөредилгезинге улуг идигни бээр дээрзинге чигзиниг турбас.

Улуг-Хем школаларының өөреникчилери бо чайын база эки дыштанылганы ап турарлар. Кызылдың пионер лагеринге район школаларының эң эки 20 өөреникчилери дыштангаш келген, элээн хөй школачылар Владимир Ильичиниң шөлүлгеге турган чери Шушенское суурга экскурсиялап чорааннар. Тергиин эки өөредилгелиг элээн каш өөреникчилер Бүгү-эвилелдиң сураглыг пионер лагери — «Артекче» дыштаныры-биле чоруткан.

Ол ышкаш район иштинге туристиг походтар база организастатынган. Район төвүнде ийи ортумак школаларның өөреникчилери Шагаан-Арыгның № 2 школазының чанында организастаан интернат режимниг лагерьде дыштанып турарлар.

Школачыларның чайгы дыштанылгазын район иштинге моон-даа артык организастап, оларга ажыктыг, чөп дыштанылганы берип болурунуң аргалары биске турган. Уругларның чайгы дыштанылгазын чөп организастаар чорук, чүгле оларның кадыкшылын быжыглаар арганы бээр эвес, харын оларны коллективтиг ёзуга кижизидип чаңчыктырар, өөредилгениң үезинде алган билиглерин улам алгыдып, долгандыр турар бүгү чүүлдерни боттуг байдалга шинчилеп шиңгээдиринге чугула үндезинни берген турар ужурлуг дээрзи билдингир.

Ынчаарга ВЛКСМ-ниң Улуг-Хем райкому (секретары эш О. Донгак), профэвилел райкому (даргазы эш Пылаев), районо (эргелекчизи эш Клюшин) болгаш түс-түс школаларның директорлары (эргелекчилери) уругларның чайгы дыштанылгазынга белеткелди кошкак чорутканы-биле чамдык школаларның өөреникчилери дыштанылга хемчеглеринге хаара туттунмайн барган. Ылангыя районда ийи улуг школалар — Шагаан-Арыг хоорайның ортумак школаларының өөреникчилериниң эвээш эвес кезии организастыг дыштанылгага хаара туттунмайн, хоорай дашты үнмейн, анаа-ла бажыңнарынга олура чайлааннар. Үстүнде организациялар, ылангыя ол школаларның удуртукчулары оларның дугайында сагыш човаар ужурлуг турган.

Эрткен чайын районнуң дыштанылгага кайгамчык таарымчалыг черлери: Торгалыг суурга, Шагаан-Арыг сумуга школачыларның кадыкшылга шөлчүгештерин организастааш, оларга дыка хөй уругларны хаара тудуп, ажыктыг дыштанылганы берген турган. Районо болгаш ВЛКСМ райкому ол чугула хемчегни бо чылын организаставайн барганын улуг частырыг кылдыр санаар херек.

Ол ышкаш уругларның кадыкшылын быжыглаарының чугула хевири — бойдус шинчилээриниң, колхоз, совхоз, бүдүрүлгелеринче, ылангыя оларның тараа, ногаа шөлдеринче, мал фермаларынче экскурсиялар, туристиг походтар бо чылын район иштинге кончуг кызыы организастатынып келген. База уруглар ортузунга күш-культура, спорттуң массалыг хевири дыка четпес организастатынып турар.

Уругларның чайгы дыштанылга сезонунуң хөй кезии эртип, ам чүгле чаңгыс ай арткан. Арткан хуусааның дургузунда школачыларның дыштанылгазын таарымчалыы-биле организастаар дээш чугула хемчеглерни ап чорударын түс-түс школалар удуртукчуларынга, районнуң комсомол болгаш улус өөредилгезиниң ажылдакчыларынга сүмелезе чогуур.

С. ДУНЕЖЕН.

Социалистиг чарышты боттуг удуртур

Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың ажылдап кылганы улустуң калбак хереглел бараанарының бүдүрүлгезинге шыңгыы көдүрлүүшкүннүң программазын боттандырары дээш Кызылдың бүдүрүлгелери элээн ажылдарны кылып турар. Чартык чылдың бүдүрүлге программазын долдур болгаш ажыр күүседир талазы-биле тууйбу заводу, типография, аъш-чем комбинады болгаш дээрбе коллективтери багай эвес көргүзүглерлиг болган.

Кызылдың тудугларынга тууйбу заводунуң ролю улуг, техника талазы-биле ол сөөлгү үеде элээн деритинген болгаш ажылын мурнукузундан эде организастап шыдаан. Ол бүгү база өске-даа хемчеглерниң түңнелинде завод 1954 чылдың ийиги кварталының бүдүрүлге онаалдазын нийти продукция талазы-биле 140 хуу, а бараанныг продукцияның планын 125 хуу күүсеткен.

Областың культура эргелелиниң типографиязы алды айларның бүдүрүлге программазын база ажыр күүсеткен, нийти продукцияны—120,6 хуу, а бараанныг талазы-биле 133,2 хуу чедирген. Типография бо аразында күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн планга улур 1,2 хуу бедитпишаан, продукцияның бот-үнезин 13,9 хуу кудулаадырын чедип алган. Ол ышкаш хоорайның аъш-чем комбинады база багай эвес көргүзүглерлиг болуп, чартык чылдың онаалдазын нийти продукция талазы-биле 109,4, а бараанныг продукция талазы-биле 107,7 хуу күүсеткен.

Моон-биле кады бистиң ажылывыста улуг четпестер барын оюп эрттип болбас. Организастыг удуртулга четпес, ажылчы башкарылга багай тургустунганындан Кызылдың чамдык бүдүрүлгелери ийиги кварталдың программазын ырак та чедир күүсетпээн. Таарымчалыг бүгү байдал турда-ла дааранылга комбинады нийти продукция бүдүрериниң планын 89,2 хуу, а бараанныг тала-биле онаалданы чүгле 61,5 хуу күүсеткен.

Чоңга калбак хереглел бараанары бүдүрериниң талазы-биле харысалгалыг болгаш улуг сорулганы Кызылдың алгы база ыяш заводтары ырак та чедир күүсетпейн турар. Бүдүрүлгеде бар курлавырларны шиңгээдип алыр, техниканы чөп ажыглаар, күш-ажылдың организастыын, бүдүрүкчүлүүн бедидер айтырыг кошкак тургустунган. Моон уламындан алгы заводу чартык чылдың бүдүрүлге планын 97,5 хуу, а ыяш заводу чүгле 52,7 хуу күүсеткен. Сапог мастерскаязында байдал оон база-ла улуг дээредевес болуп турар.

Ажылдың темпизин дүргедедир, продукцияның шынарын бедидер, ылангыя хожудангайларны мурнакчыларның деңнелинге көдүрер айтырыгга социалистиг чарыштың ужур-дузазы үнелеттинмес улуг. Оңу улам үре-түңнелдиг калбартырынга чамдык бүдүрүлгелер боттуг хемчеглерни ап турар. Ылангыя типографияда партия, профэвилел организациялары цехтер аразында калбарган чарыштың түңнелин, кижи бүрүзүнүң алган хүлээлгелериниң күүселдезин үргүлчү үндүрүп, мурнакчыларның дуржулгазын нептередиринге боттуг хемчеглерни ап чорудуп турар, ында цехтер, бригадалар аразында шилчиир тукчугаштар тургустунган.

Ажылдың байдалы шупту черлерде чаңгыс аай эки эвес, чарышты чүгле аас кырынга ёзу барымдаалап чорудар, а ооң күүселдезинге дузалашпас, түңнелин чүгле байырлалдар азы белуушкуннар таварыштыр эренгей көргүзер—шак ындыг кадык эвес байдалдар-биле моон соңгаар эптежип болбас.

Чамдык бүдүрүлгелерде продукцияның шынары куду, ооң бот-үнези бедик болбушаан. Сапог мастерскаязында продукцияның бот-үнези кудулаардан, харын чартык чылда 3,6 хуу улгаткан, тууйбу заводунда бир тонна чугайның өрттээ 467 рубль чедип турар. Бо бүгү фактылар болза, күш-ажылдың кошкаан херечилеп турар.

Планның күүселдези дээш демиселди кварталдың, харын айның эгезинден-не күштелдирер ужурлуг, а бистиң чамдык бүдүрүлгелеривисте байдал ындыг эвес. Белеткел чок, багай удуртулганың түңнелинде сөөлгү декадаларда девидээр, харын воскресеньелерде безин ажылдай бергилээр чоруктар бар. Продукцияның шынары кудулаар, бот-үнениң бедиир чылдагааннары шак ындыг далаштыг мөгүдээшкиннерден база хамааржыр. Ындыг байдалдарны моон соңгаар төнчүге салыр херек. Продукцияның чүгле нийти көрүлдезин эвес, ооң ассортимент аайы-биле күүселдезин чедип алыры дээш демисежир ужурлуг.

* * *

Кызылдың бүдүрүлгелеринде социалистиг чарыштың чартык чылда түңнелин СЭКП Кызыл хоорай комитеди хынап көргеш, шилчиир кызыл тукту областың культура эргелелиниң типографиязынга хевээр артырган.

А. АРАКЧАА.

Колхозчу аңчының чедиишкини

Каа-Хем районнуң «Большевик» колхозтуң кежигүнү эш Баадыр-оол аңныыр ажылынга идепкейлиг киржип, мурнакчы аңчыларның бирээзинде санадып турар.

Бо чылдың часкы аңнаашкынынга 7 сыын, 12 бөрү, 5 буурну өлүргеш, районнуң белеткел конторазынга дужааган.

Эш Баадыр-оол аңныыр ажылының планын ажыр күүседири-биле хүлээлгени алгаш, ам Каргы сыннарында аңнап турар.

В. ДУУНАЙ.

Кызымаккай почтачы

Улуг-Хем районнуң Маленков аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң почтачызы Коммунист эш Часкалмаа колхозчуларның солун чагыгларын болгаш чагаа харызаазын түс-түс эзеринге чедирип берип, онаашкан ажылынга харысалгалыг болуп турар.

Эш Часкалмаа солуннарны болгаш чагааларны хову шөлдерде ажылдап турар колхозчуларның одагларынга 1 неделяда 2 катап чедирип турар.

Т. БАЛГАН.

БҮГҮ-ЭВИЛЕЛДИҢ КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙ ДЕЛГЕЛГЕЗИНДЕ

Эстон ССР-ниң павильону

Эстон ССР-ниң павильону прибалтика республикаларының павильоннарының нийти шөлүнде туруп турар. Ол болза, архитекторлар Х. А. Арманның, П. Б. Тарвастың, база А. Я. Вольбергтиң төлевилелин ёзугаар тургустунган. Павильон болза, архитектура талазы-биле байлакшыл национал уулза ёзугаар каастатынган. Вестибюльдуң колонналарын кылайткан вазалем мрамордан шыпкан. Кол эжикти улустуң чогаадыкчы чурулгазының хевири-биле кылган. Павильоннуң нийти бүдүрүзы—8 муң кубометр. Экспозициязы 1.600 дөрбелчин метрни ээлеп турар.

Бирги залга эстон улустуң бурунгу үеде революстуг чоруун, Октябрьның социалистиг Улуг революциязынга ооң киржилгезин, капиталистерниң болгаш помещиктерниң дарлалындан Эстонияның ажылчы чоннарының хосталганын база Эстон Совет Социалистиг Республиканың тургустунганын көргүскен турар. Тускай делгелгени республиканың социалистиг индустриязынга, ооң кол адыры—газ-сланецинге, ол ышкаш совет эрге-чагырганың чылдарында тургустунган электромашина тудуунун, фосфор, торф казар болгаш үлетпүрнүң өске-даа адырларынга тураскааткан.

Чүвениң болун делгеп көргүзер экспонаттарга массалыг хереглел бараанарының үлетпүрүнүң өзүлдезин болгаш хөгжүлдезин көргүскен турар. Ол-ла залда эстон улустуң национал хевирлиг, социалистиг утка-шынарлыг культуразының четчелиишкинин көргүскен. Республикада Тартус университет ажылдап турар, Эртемнер академиязы, көдээ ажыл-агый академиязы тургустунган. Совет үениң иштинде аныяк чогаалчыларның, композиторларның, чурукчуларның, артистерниң бөлүү өзүп үнген. Эстон ССР-ниң литература болгаш уран-чүүл ажылдакчыларынга Сталинчы шаңналдарны 57 катап тывыскан.

Республиканың көдээ ажыл-агыйының чедишкиннерин павильонда эң четче көргүскен деп чүве боду-ла билдингир.

... Он-он муң үүрмек хутор ажыл-агыйларының орнунга 995 улуг колхозтарны тургускан, олар Эстонияның бүгү-ле күш-ажылчы тараачыннарын каттыштырып турар. 2 миллион ажыг гектар черни халас база хуусаа чок ажыглаар кылдыр колхозтарга хүлээдип берген. Буржуазтыг Эстонияга турбаан, бирги чергениң техниктиг 69 машина-трактор станциялары колхозтарны хандырып турар. Тарылга шөлдери, малдың баш саны көвүдеп, ооң продуктулуу бедип турар. Чижээ, 1952 чылда республиканың колхозтары инек бүрүзүнден ортумаа-биле 1.700 килограмм, ынчаарга совхозтары—3.500 килограмм сүттү саап алган.

Павильон болза, колхоз тургузуунуң индустриалдыг материал-техниктиг сууру болгаш колхоз бүдүрүлгезиниң хөгжүлдезинге шиитпирлиг күш болур МТС-терниң ролюн калбаа-биле көргүзүп турар. 1945 чылдан эгелээш МТС-терниң трактор паркызының күчүзү 16 катап өскен. Республикада комбайннарның саны 1949 чылда 8 турганындан 1953 чылда 739 чедир көвүдээн. Машина-трактор станциялары мелиоративтиг ажылдарны чорударын, ол ышкаш мал ажылында хөй күш үнер ажылдарны механизастаарының талазы-биле колхозтарга улуг дузаламчыны көргүзүп турар.

Павильон болза, Эстон ССР-де колхоз тургузуунуң тиилелгезин, колхозтарның хөй-нийти байлааның өзүлдезин, колхозчу тараачыннарның культуразын болгаш бай-шыдалгырын тода көргүзүп турар.

Хөй санныг экспонаттар Рапласк районнуң «Уус-Элу» колхозунуң чедишкиннерин көргүзүп турар. Артель 1953 чылда 100 гектар тараа тарыыр черлерге, шыналарга болгаш одарларга хамаарыштыр 320 центнер сүттү база 100 гектар андарар черлерге хамаарыштыр—50 центнер хаван эъдин алган. Артельдиң орулгалары 2 миллион ажыг рубль болган. Колхоз дужаалдаларның бүгү хевирлериниң талазы-биле күрүне-биле чылдың-на хуусаа бетинде санажып, база күрүнениң садып алыышкыннарынга болгаш рынокка хөй санныг продуктуларны садып турар. Колхозчуларның күш-ажылын колхоз бедик төлеп берип турар. Колхозчу өг-бүле бүрүзү хуузунда ажыглалында инектиг, 1—2 хаванныг, хойларлыг, куштарлыг болуп турар.

Мал ажылының талазы-биле республиканың чедишкиннерин павильон калбаа-биле көргүзүп турар. Бедик продуктулуг мал ажылының, ылангыя сүттүг малдың база хаваннарның улам ыңайгы хөгжүлдезин хандырар сорулганы СЭКП-ниң XIX съездизи республиканың мурнунга тургускан.

Партияның болгаш чазактың онаалдазын чедишкинниг күүсетпишаан, республика колхозтарда сүт саалдазының талазы-биле эвилелдешкен республикаларның иштинде ийиги черни ээлээн. Колхозтар бүгү орулгаларының дөрттүң үжүн сүттүг мал ажылындан база хаван ажылындан ап турарлар. Дээре ажыл-агыйларның болгаш мурнакчыларның чижээнге павильон бедик сүт саалдаларын алыр ажылдың методун, ынчаарга хаван ажылының талазы-биле—хаван эъдиниң бедик эъткирин көргүзүп турар. Чижээ, Косес районнуң колхозтары сөөлгү ийи чыл иштинде инек бүрүзүнден 2.347 килограмм сүт саалдазын чедип алганнар.

Районнуң колхозтарының хөй кезии—делгелгениң хаван ажылының талазы-биле, база 9-зу сүт саалдазының талазы-биле киржикчилерлиг. Районда 100 гектар тараа тарыыр черлер, шыналар болгаш одарлар бүрүзүнде 19 баш мыйыстыг бода мал, ооң иштинде 10 инектер санатынып турар. Сүт саалдазының талазы-биле республиканың дээре колхозу—Тюрис районнуң Сталин аттыг колхоз 1953 чылда 100 гектар тараа тарыыр черге, шыналарга болгаш одарларга хамаарыштыр 300 центнер сүттү алган. Колхозтуң дээре саанчызы эш Михкельсон аңаа быжыглаан инек бүрүзүнден ортумаа-биле 5.504 килограмм сүттү саап алган.

Күрүне мурнунга бүгү хүлээлгелерин күүсеткеш, колхоз 1953 чылда күрүне садып алыышкыннарының чуруму-биле база рынокка 8 ажыг центнер сүттү, 380 центнер эътти, 860 центнер картофельди болгаш 25 муң борбак куш чуургаларын саткан. Эрткен чыл иштинде артельдиң орулгазы 1,9 миллион ажыг рубль болган. Мурнакчы саанчы Аавиктиң күш-ажыл кылып шыдаар ийи кижи составтыг өг-бүлези чыл иштинде күш-хүннерин ёзугаар акша-биле 11 муң хире рубльди, 3 тонна тарааны, 3,5 тонна картофельди болгаш 2 тонна хире сигенни алган.

100 гектар тараа тарыыр черлерге, шыналарга болгаш одарларга хамаарыштыр 455 центнер сүттү болгаш 55 центнер эътти алырын чедип алган республиканың совхозтары база боттарының чедишкиннерин павильонда көргүзүп турарлар. Совхозтар 100 гектар тараа тарыыр черлерде, шыналарда болгаш одарларда 35 баш мыйыстыг бода малдыг, ооң иштинде 13 инектерлиг болуп турар.

Пайдес районнуң «Вийзу» деп мурнакчы совхозунга 100 гектар тараа тарыыр черлерге, шыналарга болгаш одарларга хамаарыштыр 1.140 центнер сүттү база 137 центнер эътти алган. Ол чедишкин мал чемнериниң быжыг базазын тургузарын хандырган.

1952—1953 чылдарда 10 инек бүрүзүнден ортумаа-биле 5.266 килограмм сүттү саап алган Харьюс районнуң «Рахва-Выйт» колхозта эш Микояги, 1953 чылда 8 инек бүрүзүнден 5.475 килограмм сүттү саап алган, «Вяндра» деп дуржулга станциязында эш Блюменфельд, 1953 чылда 44 инек бүрүзүнден 5.255 килограмм сүт саалдазын чедип алган «Удева» совхозта мал ажылының бригадири эш Круусаль ышкаш республиканың дээре саанчыларынга павильон хүндүлүг черни үндүрген.

Хаван ажылының талазы-биле республиканың чедишкиннерин көргүскени павильонда делгеренгей илередигни тыпкан. Чижээ, 100 гектар тараа тарыыр черден 45 центнер хаван эъдин алган болгаш төрүүр хаван бүрүзүнден 17 ажыг хаван оолдарын өстүрүп алган «Эду» колхозту, 100 гектар ажыглалдыг черлерден 30 центнер хаван эъдин алган болгаш төрүүр хаван бүрүзүнден 23 хаван оглун алган «Тее-Коммунизмиле» колхозту ында делгеп көргүскен.

Төрүүр дагаа бүрүзүнден 162 чуургаларны алган «Социализме Тее» колхозтуң куш фермазының чедишкиннерин павильонда база көргүскен. Республиканың чылгы малының чижээ кылдыр «Тори» деп аът заводун көргүскен. Ол завод болза, чылгы малдың тори уксаазын өстүрүп үндүреринге улуг рольду ойнаан. Ол уксааның рекордчу малы 11 муң килограмм чүъкту сөөртүп чорууp. Көдээ ажыл-агыйның эртем албан черлериниң ажылының дугайын павильонда база чугаалап турар. Ыйгевскиниң селекция станциязы көдээ ажыл-агый культураларының—тарааның, картофельдиң, мал чемнериниң болгаш ногааларның 24 янзы-бүрү сорттарын өстүрүп үндүрген. Эстон ССР-ниң мал ажылы болгаш ветеринария институдунуң «Вандра» деп дуржулга станциязы мыйыстыг бода малдың кара шоккар уксаазын сайзырангайжытпышаан, инектерниң бедик сүттүг коъданын тургускан. Ол бөлүк мал талазы-биле бир инектиң ортумак сүдү 1953 чылда 4 хүу үстүг 5.369 килограмм болган.

Республикада мал ажылының чедишкиннииг хөгжүлдезиниң үндезини болза, мал чемнериниң быжыг сууру болур. «Юленурме» совхозтуң чижээнге мал чемни культураларның бедик дүжүттерин алырының дуржулгазын айтып турар. Совхоз эрткен чылын 268 га шөлдүң бир гектарындан хөй чылдыг оъттарның 50 центнер сигенин, 743 центнер мал чемнери корнеплодтарны, 600 центнер силос культураларын, 25 центнер арбайны болгаш 27 центнер суланы алган.

Тарааның, лённуң, картофельдиң болгаш ногааларның бедик дүжүттерин алган республиканың дээре ажыл-агыйларын делгеглерде делгеп көргүскүлээн. Чижээ, «Ойдаремаа» совхоз 1952 чылда бир гектардан 276 центнер картофель дүжүдүн чедип алган.

Эстон ССР-ниң бойдузун чаартыр болгаш ооң социалистиг көдээ ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдер кол хемчеглерниң бирээзи болур мелиорация делгелгезин көргүзери-биле павильоннуң көрүүшкүнү доостур. Республикада миллион-миллион гектар тулаалар болгаш тулаалатынган черлер бедик дүжүттүг ховулар, шыналар болгаш одарлар кылдыр хуулдунган турар. Совет чазак ол сорулга-биле бүгү чүүлдерни тургускан. Чаа техника-биле чепсегленген 6 машина-мелиоратив станцияларын республика организастаан. Оон аңгыда республиканың 40 МТС-тери мелиорация отрядтарлыг. Олар чаа черлерни шиңгээдип алыр талазы-биле колхозтарга дузалап турар.

Мелиорация делгелгези болза, кургаткан тулаада тургустунган культурлуг одарда инектер коъданын дүрзүлеп турар каастап будаан улуг панно-биле дооступ турар.

Эстон ССР-ниң павильонунда көргүзүп турар республиканың чедишкиннери ажыл-агыйның социалистиг системазы болгаш Совет Эвилелиниң улустарының акы-дуңмалышкы дузаламчызы эжелекчилерниң үрегдээни улус ажыл-агыйын кыска хуусаада чүгле катап тургузарын хандырганын эвес, харын база дайын сөөлүндеги чылдарда шылгараңгай чедишкиннерни чедип алыр талазы-биле аңаа дузалаанын тодаргай көргүзүп турар.

А. ВАХА,
Эстон ССР-ниң павильонунуң директору.

Эстон ССР-ниң павильону.
Фото Н. Грановскийниң. СЭТА-ның прессклишези.

Кыдат Улус Республиканың төлээлериниң Бүгү-эвилелдиң көдээ ажыл-агый делгелгезинче чорупканы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза, ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый министерствозунуң чалааны-биле Бүгү-эвилелдиң көдээ ажыл-агый делгелгезин ажыдарынга киржири-биле нийти 41 төлээлерниң иштинден Кыдаттың баштай бөлүк 14 кижи составтыг төлээлери Москваже ужуп үнүпкеннер. Төлээлерни КУР-ның көдээ ажыл-агый министри Ли Шу Чен баштап чоруур.

Албани ажылчы чоннарының хандырылгазының экижээни

ТИРАНА. Бо чылдың баштайгы чартыында Албанияның садыг четкизи эрткен чылга бодаарга хоорай чурттакчыларынга 42 хуу хөй эътти болгаш балыкты, 6 хуу хөй үс-чагны, 5 чартык катап хөй куш чуургазын саткан. Хереглекчилер кооперациязы эрткен чылдың ол-ла үезиниң деңнелинге бодаарга, 44 хуу хөвеңсаазын кылыглыг пөстерни, 240 хуу хөй чигирни тараачыннарга саткан.

Чоннуң хандырарын экижидеринге улуг рольду хереглекчилер кооперациязы ойнап турар. Бирги чартык чылда хереглекчилер кооперациязы саарылга планын 101,2 хуу күүсеткен болгаш 1953 чылдың бирги чартыының деңнели-биле алырга тараачыннарга бараан садыглаашкынын барык-ла 10 хуу улгаттырган.

(СЭТА).

Польша-кыдат садыг харылзаалары

ВАРШАВА. Польша парлалга агентилелиниң медээлеп турарын ёзугаар доктаамал быжыглып турар найыралдың түңнелинде Польша биле Кыдат Улус Республиканың аразында садыглажылга дүргени-биле калбарып турар. Амгы үеде Польша биле Кыдаттың аразында бараан саарылгазы 1947 чылдың деңнелинден 15 катап ажып турар.

Польша Кыдат Улус Республикадан демир рудазын, вольфрамны болгаш металлдарны, үстүг культураларның үрезиннерин, хөвеңни, дүктү, натуралдыг торгуну, алгы-кеш үлетпүрүнге чигэтти, ристи, шайны, тапкыны чем чүүлдерин үндүр сөөртүп ап турар.

Польша Кыдат Улус Республикага хөй-хөй санныг үлетпүр дериглелерин берип турар; соодукчуларны, даг рудазының болгаш тудуг үлетпүрүнге чепсеглелдерни, чиик болгаш чүък машиналарын, паровозтарны, пөс-аргыгларны, химикаттарны болгаш эмнерни берип турар.

Польша экспорттуң Кыдатче чорудуп турар бараалдарында хөй кезиинде-ле металлургия үлетпүрүнүң кылыглары колдап турар.

Польша болгаш Кыдат Улус Республиканың бараан саарылгазының хөгжүлдезинге 1951 чылда ажыттынган ийи чурттарның порттарын каттыштырып турар доктаамал судно харылзаазы улуг ужурдуглуг болуп турар.

(СЭТА).

„РОССИЯГА АЛДАР!“

Индияның сураглыг хөй-нийти ажылдакчызы Пандит Сундерлал Совет Эвилелинге чораан дугайында

ДЕЛИ. Индияның национал конгресс деп баштыңчы партиязының хоочун кежигүнү Пандит Сундерлал Совет Эвилелинге чорааның дугайында чазак клубунга июль 22-де илеткел кылган.

«Демир көжеге» дугайында нүгүл чугааны Пандит Сундерлал сойгалап илереткен. Ооң чугаалааны: «Аргыжылганың бүрүн хосталгазын эдилеп чораан бис. Кайнаарла барыксаан болдур бис, ынаар чоруп турган бис. «Чиңгине коммунистерниң АКШ-че баарынга бодаарга, ам үеде антикоммунистерге Москваны барып көөрүнүң эртирилгезин алыры белен. Чогум-на кайгамчык улуг демир көжеге АКШ-та болур ийин»—деп Сундерлал демдеглээн.

Индий улуска совет улустуң найыралдыг хамаарылга байдалының дугайын, совет ажылчы чоннуң амыдыралының бедик деңнелдиин, ооң кажан-даа көрүп көрбээни делегейде деңнелге чок Москва метрополитенниң дугайын оон ыңай Сундерлал чугаалаан. «Улустуң иштинден тывылгаш, улуска бараан болуп турар шак ындыг чазак делегейде кайдал дизе, Россияда дээрзинге мен чигзиниес мен. Совет чазакты ажылчын бүрүзү, тараачын бүрүзү бодунуң хуузунда төрээн чазаа кылдыр санап турар-дыр»—деп сөстерни Пандит Сундерлал эгимиттиг адыш часкаашкынының үделгези-биле чугаалаан.

Сундерлал Совет Эвилелинде чүдүлгениң бүрүн хостуун, улустарның национал деңэргелиин чугаалавышаан, чүгле Совет Эвилелинде аймак-сөөк ылгажыр чорук бүрүнү-биле узуткатынган-дыр дээрзин ол демдеглээн.

Совет культураның чедиишкиннерин чугаалап тура, Сундерлал мынча диген: «Россияда чаа цивилизация төрүттүнүп турар-дыр.... Россияга алдар!»

АКШ-та ажыл соксадыышкынының өзүлдези

НЬЮ-ЙОРК. Америк парлалганың дыңнадыы-биле алырга, ажыл чокталыышкын АКШ-тың районнарын улам-на хөйү-биле хаара тудуп турар. Хөмүр даш районнарында, ылаңгыя Кентукки, Барыын Виргиния, Пенсильвания штаттарында районнарда «эң берге» байдал тургустунган дээрзин дагжыларның хамааржыпас профэвилел каттыжылгазының органы «Юнайтед майн уоркерс джорнэл» демдеглеп бижээн. Хөй-хөй ажыл чок кижилер боттарының сөөлгү хоокшулдарын шуут төндүргеш, ам аштап өлбезиниң амыдыралынга безин чедишпес хире аъш-чемниң хүнезиннеринче кирип турарлар.

Ажыл чоктарның аар-берге байдалын айытпышаан, солуннуң бижээни болза, Барыын Виргинияда ажыл чоктарның саны 50 муң кижи чедип турар.

Бүдүрүлге ээлери чүзүн-баазын кажар аргаларны хереглеп турган, ажылдан үндүрткен ажылчыннарга камгалал дузаламчызын төлевезин оралдажып турарлар деп «Юнайтед майн уоркерс джорнэл» солун медеглээн.

Филадельфия району чоокта чаа «айыыл-халаптың району» кылдыр чарлаттынган дээрзин төлээлекчилер палатазының кежигүнү демократ Грэнахен (Пенсильвания штаттан соңгуттурган) медеглел кылган. Түңнел сандан алгаш көөрге, ол районда ажыл чоктарның саны бүгү ажылчын күжүнүң 7 хуузу чыгап турар. Энир чылдыынга бодаарга, ол сан ийи катап өскен... Транспорт дериг-херекселдериниң үлетпүрүнде 17 муңдан ажыг кижи ажыл чокталган, даараныылга үлетпүрүнде—11 муң, электромашина тудуушкунуң үлетпүрүнде—муң ашкан дээш өске-даа.

Пенсильванияның барыын кезээнде Мак-Киспорт дээр демир үлетпүрлүг районнадан төлээлетирген демократ Бьюкененниң төлээлекчилер палатазынга чугаалааны болза: «Ажыл чокталыышкынының айтырыы дүүрээзинниг байдалче шилчээн округту сакты-дыр мен. Күш-ажыл министерствозунуң эрткен айдагы медээзи-биле алырга, Питтсбург болза, эң хөй ажыл чоктарлыг районнарның бирээзинге хамааржып турар 31 үлетпүрлүг төптерниң санынга киржир апаар турган болгай... Пенсильвания штадында күш-ажыл бирзазының айтып турары болза, майда 78 муң кижи азы Питтсбург районда бүгү ажылчын күжүнүң 8,3 хуузу ажыл чокталган».

Төлээлекчилер палатазының кежигүнү демократ Родинонуң (Нью-Джерси штаттан соңгутурган) медеглээни болза, тускай медээ ёзугаар алырга, ам үеде АКШ-тың 51 кол районнарында ажыл чоктарның саны бүгү ажылчыннарның нийти санының 6-дан 12 хуузу чедип турар апарган.

«Солуннарның бижип турарынга бодаарга, байдал оон-даа дора. Үлетпүр эвилелинге хуу салыышкыннарның курстары ындыкы деңнелге четпишаан, өзүп турарын, орулгалар үргүлчү-ле улгадып турарын көрүп турар-дыр бис... Ынчаарга ажыл чокталыышкын-даа, айыыл-халап-даа соксаал чок өскеш туруп берген-дир... Каш борбак кижилерниң холунда улуг-улуг ажык-байлактарның мөөңнээшкини бистиң чуртувуска нийти чечектелиишкинни, нийти чаагайжылганы эккелбес-даа»— деп, төлээлекчилер палатазының кежигүнү демократ Эберхарт (Пенсильвания штаттың Питтсбургтан) чугаалаан.

НЬЮ-ЙОРК, 23. «Дейли уоркер» Солуннуң корреспондентизиниң дыңнатканы болза, чимистер болгаш ногаалар ажаап алыышкынының черлеринден ажыл тып алыр идегел-биле чурттуң бүгү-ле таларындан Калифорнияже ажыл чоктарның келиишкини соксаал чок үргүлчүлеп турар. Көдээ ажыл-агый ажылын тып алыр арга ында шагда-ла доозулган болганда, олар дөмей-ле оралдап калганнар.

Көдээ ажыл-агый машина тудуушкунунуң үлетпүрүнде ажылчыннарны ажылдан массалыы-биле үндүрер чорук үргүлчүлевишаан дээрзин Чикагодан алдынган өске медеглелде база чугаалап турар. Чүгле «Интернейшнл харвестер компани» деп компания безин эрткен чылын 9 муң чыгам ажылчыннарны үндүрген, ынчаарга бо чылдың сентябрьга чедир ам-даа 9 муң ажылчыннарны үндүрер деп турар. Дүжүт ажаап алыышкынының үезинде ажылдан ол хире хөй үндүрүүшкүннер болза, чүгле АКШ-тың көдээ ажыл-агыйында кризистиг болуушкуннарның улам ыңдайгы ханылаашкынын херечилеп турар эвес, харын чурттуң экономиказының нийти буурап бадыышкынын база чугаалап турар.

(СЭТА).

Чаңгыс аай болгаш демократтыг Германия, тайбыңның, чаагай амыдыралдың болгаш аас-кежиктиң Германиязы дээш

Дрезденге соңгукчулар мурнунга Отто Гротевольдуң чугаазы

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң дыңнадып турарын ёзугаар алырга, соңгулда мурнуу чарыының кампаниязының эгелээни-биле холбаштыр Дрезденге соңгукчулар мурнунга Герман Демократтыг Республиканың премьер-министри Отто Гротеволь чүве чугаалаан. Тайбың болгаш Германияны каттыштырары дээш, республиканың улус ажыл-агыйының чедиишкиннери болгаш ажылчы чоннарның амыдыралының байдалын экижидери дээш демиселге ГДР-ниң болгаш ооң чазааның ролюнуң дугайын ол тодаргай чугаалаан.

Бодунуң 1954 чылдың июль 25-теги нотазында Совет Чазактың чаа саналдарынга Герман Демократтыг Республика байырлап турар дээрзин демдеглээш, О. Гротевольдуң чугаалааны: Совет Чазактың саналдарын ёзугаар Герман Демократтыг Республика Европага коллективтиг айыыл чок чоруктуң системазын тургузарының айтырыының талазы-биле санал-онал солужар сорулгалыг чөвүлел хуралынга киржип, аңаа немец улустуң бодалын илередиринге болгаш нийти-европаның айыыл чок чоруунуң дугайында керээге каттыжарынга белен. Ооң-биле кады айыыл чок чоруктуң ол керээзинге Барыын-герман Федералдыг Республиканың база киржирин чедип алыр төлээде, Герман Демократтыг Республиканың чазаа бүгү чүүлдерни кылыр деп О. Гротеволь медеглээн. Оон ыңай нийти-герман дугуржулга болгаш Германияны катап каттыштырары дээш чазактың болгаш улус палатазының демиселиниң эң чугула чадаларының дугайын Отто Гротеволь чугаалаан.

Немец улустуң эрге-ажыктарынга дүгжүп турар политиканы бис моон соңгаарлаа чорудар бис. Аденауэрниң политиказы—ол герман империализмниң эрги политиказы-дыр. Бистиң улузувустуң демократтыг күштери тайбың болгаш Европаның бүгү улустары-биле найырал дээш шиитпирлиг демисежип турар деп Отто Гротеволь чугаалаан.

Бодунуң чугаазының хөй кезиинге О. Гротеволь Герман Демократтыг Республиканың чонунуң амыдыралының үзүктел чокка бедип турар деңнелин характерлээн.

1954 чылдың октябрьның 17-де улусчу соңгулдалар бистиң төөгүлүг улуг тургузуушкунувустуң, чаңгыс-аай болгаш демократтыг чаа Германияны, тайбыңның, чаагай чоруктуң болгаш аас-кежиктиң Германиязын тургузарының үндезин чүүлү болур деп Отто Гротеволь түңнелинде чугаалаан.

(СЭТА).

Герман Демократтыг Республиканың Министрлер Чөвүлелинде

БЕРЛИН. Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң июль 29-та болган онза хуралының дугайында ГДР-ниң чазааның премьер-министриниң чанында парлалга ведомствозунуң дыңнадыын АДН агентилели дамчыткан. Хуралга улус палатазынче соңгулдалар дугайында хоойлу төлевилелин болгаш Герман Демократтыг Республиканың округ чөвүлелдеринче соңгулдаларның дугайында хоойлу төлевилелин хүлээп алган. Хоойлу төлевилелдерин улус палатазынга чугаалажып көөрү-биле чоруткан.

Округ чөвүлелдеринче соңгулдалар 1954 чылдың октябрь 17-де воскресеньеде улус палаталарынче соңгулдалар-биле деңге чорутунган турар база округ чөвүлелдеринге депутаттарны 4 чыл хуусаалыг кылдыр соңгуур деп Министрлер Чөвүлели доктааткан.

(СЭТА).

Каттышкан Нациялар Организациязының айтырыгларының талазы-биле немец лиганы тургусканы

БЕРЛИН. Июль 29-та Берлинге немец эртемнер Академиязынга Каттышкан Нациялар Организациязының айтырыгларының талазы-биле немец лиганы ГДР-ге тургузарының талазы-биле белеткел комитединиң хуралы болган. Белеткел комитединиң хуралынга лиганың удуртукчу органнарын соңгаан. Лиганың даргазынга профессор доктор Штейнигер соңгуттурган.

Чаа тургустунган лига Уставты хүлээп алган, оңу ёзугаар лиганың кол сорулгазы болза: Каттышкан Нациялар Организациязының Уставында чарлатынган принциптерге үндезилээш тайбыңны хандырарынга идиг бээри; немец улустуң тайбыңче чайгылыш чок тура-соруун илередири; тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустарның тайбың кады ажылдажылгаже чүткүлүн үзел бодалдары болгаш раса хамааржылгазы хамаан чокка деткиири болур.

Оон ыңай Каттышкан Нацияларның сорулгаларын болгаш принциптерин немец улуска чедирер болгаш ооң-биле чөптүң тайбың керээзин чарганының соонда демократтыг, тайбыңга ынакшылдыг болгаш хамааржыпас Германияны Каттышкан Нациялар Организациязынга хүлээп алырынга дузалаар деп сорулганы лига бодунуң мурнунда салып турар.

(СЭТА).

Отто Ионнуң радио-биле медеглели

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң дамчытканы:

Бо үеге чедир Бонннуң «конституция камгалаарының талазы-биле федералдыг ведомствозунуң» удуртукчузунуң албанынга турган болгаш 1954 чылдың июль 23-те бодунуң демократтыг радио дамчыштыр хууда медеглелинге бодунуң шиитпирлиг базым кылып, катап каттыжыышкынны чедип алырынче бүгү немецтерни кыйгыраары-биле Чөөн талада немецтер-биле харылзаа тургузуп алганын дыңнаткан доктор Отто Ион 1954 чылдың июль 28-те 17 шак 48 минута турда «Дейчландзендер» деп радио станциязының мурнунга моон адаанда медеглелди кылган:

«Сөөлгү хүннерде барыын-берлин болгаш барыын-герман парлалгага мээң дугайымда дыңнадыглар болгаш тайылбырлалдар көстүгүлеп келген, а ооң дугайын чугаалаксавайн тур мен. Хамыктың мурнунда мен меңээ удурланган чүдек-бужар болгаш меге чемелээшкиннерниң талазы-биле чүве чугаалаар болза, мелегей чүве болур болгаш бодумнуң алдарымны кудулатканым ол болур деп санап тур мен. Ылаңгыя дорамчылалдыг чылдактарны мээң ажылымның хевиринге база хамааржыштырып турар болгаш Германияның башкаланчак чоруу соок дайынның түңнелинде мөңгежиревезин дээш, азы Германия изиг дайынның түңнелинде мырыңай узуткатынган турбазын дээш шиитпирлиг хемчеглерни ап чорударының эргежок чугулазын Германияның дүшкүүрлүг байдалы хайныктырып үндүрүп турар дээрзин анаа-ла көрүксевейн турар кижилер-биле маргылдажырындан болгаш тайылбырлажып турарындан ойталап тур мен.

Бөгүн бодумнуң дыңнакчыларымга чүгле моон адаанда чүүлдү чугаалаксап тур мен: Бир тээ шаанда рейхсканцер чораан доктор Брюнинг ышкаш ол хире дуржулгалыг болгаш Германияның мурнунга алдар-хавыялыг болуп турар шак ындыг политиктиг ажылдакчы улуг дүвүрээзинни билип, бодун биске кыжанып турар айыылче немец улустуң кичээнгейин салдырар хүлээлгелиг кылдыр санатынып турар чүве болганда, федералдыг чазактың политиказы шын эвес оруктта турар деп чүвени ам кээп черле билзе херектиг-дир.

Америк политика-биле чаңгыс талалыг харылзашкак чорукту доктор Аденауэр боттандырып турар болгаш ооң-биле холбашкан ремилитаризация болгаш нацизмниң катап төрүттүнүүшкүнү чаа дайынга чедирер, ол дайын немец улуска чүгле улуг болгаш бодатынып шыдатынмас качыгдалдарны чедирер эвес, харын бистиң улузувустуң нация болуп оон ыңай турар, турбазын билдинмес кылыптар.

Мону мен бодумнуң дуржулгамга болгаш мээң кады ажылдап турганым, Боннда удуртукчу кижилерге база-ла билдингир шынап-ла шиитпирлиг фактыларны билиринге үндезилээш бодумнуң харысалгамны долузу-биле медереп билирим-биле чугаалап тур мен.

Моон ыңай чүгле сагындырыышкыннар четпес, ынчангаш хөделир херек, ынчангаш мен эрткен пятницада катап каттыжыышкынны чедип алыр дээш хөделиишкиннерже кирерин че кыйгырып турган мен. Мен бодумнуң арын-нүүрүмнүң үнүн элерген мен, база шын орукту шилип алганымга бүзүрээр мен»

(СЭТА).

КУДР-ның хөй нийтизи корея тайбыңчыдылганың бир чылын демдеглээн

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың хөй-нийтизи корей улустуң хосталгалыг дайынга тиилээн хүнүнден бээр бир чыл оюн демдеглээн.

«Нодон Синмун» солун КУДР-ның Министрлер Кабинединиң даргазының оралакчызы Тен Ир Лениниң чүүлүн парлаан. Ында бижип турары: тайбыңчыдылганы чедип алгандан бээр бир чыл болган оюн корей улус америк империалистерниң үрегдээшкининден катап тургузуушкунунуң болгаш хоорайларның, суурларның, заводтарның болгаш фабрикаларның тудуушкуннары дээш тургузукчу демиселдиң байдалында демдеглеп эртирип турар.

Авторнуң сагындырып турары болза, улус ажыл-агыйының үш чыл планын төлевилеп чогаадырының мурнунда-ла Кансенде металлургия заводу, Сынкорде цемент заводу, Каннальда корамиктиг завод, Хамамда химиктиг удобрениелер комбинадының электролдуг цехи болгаш өске-даа бүдүрүлгелер продукциязын берип эгелей бергеннер.

Тен Ир Лениниң бижип турары болза, дайын сөөлүнүң катап тургузуушкунунуң болгаш хөгжүлдениң үш чыл планы, хөгжүлдези чаа төөгүлүг чадазында кирген, корей улустуң күжениишкиннеринге даянып турар. Кореяның күш ажылчы партиязы, улустуң күжениишкиннерин удуртулга болдургаш, чаа тиилелгелер дээш бүгү улустуң демиселин шын организастап, баштап турар. Бистиң чедиишкиннеривис бистиң чуртувуста тургустунган улус демократтыг тургузугнуң тоттүнмес амыдыралчы аргалыы-биле болгаш артык күштери-биле тайылбырлаттынар.

Акы-дуңма чурттарның — ССРЭ-ниң, Кыдат Улус Республиканың болгаш улус демократиязының чурттарының улустары кончуг хөй материалдыг болгаш техниктиг дузаламчыны көргүзүп турар. Бистиң чуртувустуң экономика талазы-биле чедиишкиннери тайбыңче болгаш демократияже чүткүп турар бистиң улустуң төөгүлүг хөгжүлдезин дүргедедип, Төрээн чуртувустуң тайбың каттыжылгазын чедип алырынга, Азияга болгаш бүгү делегейге тайбыңны камгалаарынга улуг салыышкын болуп турар.

«Минчжу Чосон» солун КУДР-ның министрлер Кабинединиң даргазының оралакчызы Хом Мен Хиниң чүүлүн парлаан. Корей айтырыгны тайбың арга-биле үзе шиитпирлээри, бистиң төлээлеривистиң баш удур бердунген саналдарында кирген чүүл ёзугаар принциптерге үндезилээн чугаалажыышкыннарның аргазы-биле чедип алдынган турар ужурлуг.

(СЭТА).

Вьетнамның национал хуралының президиумунуң резолюциязы

ШАНХАЙ. Индий-Кыдатка тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салганы-биле холбаштыр июль 28-те чыылдырган калбак хуралынга Вьетнамның Демократтыг Республиказының Национал хуралының Президиумунуң хүлээп алган резолюциязының бижимелин Вьетнамның информация агентилели дамчыткан. Ол хуралга илеткел дыңнаан болгаш Женева чөвүлел хуралының документилерин, а ол ышкаш Индий-Кыдатка тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганың негелделерин өөренип көрген.

Вьетнамның Демократтыг Республиказының Национал хуралының Президиумунуң калбак хуралының санап турары:

1. Бүгү Индий-Кыдатка дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында дугуржулганы чарганы вьетнам улустуң болгаш Лаостуң база Камбоджаның улустарының улуг тиилелгези, а ол ышкаш тайбыңның бүгү-делегей, лагерниң тиилелгези болур. Ол тиилелге болза, вьетнам улустуң эрткен 8 — 9 чылдарда чорудуп келген чепсектиг демиселиниң ачызында, француз улустуң демиселиниң, бүгү делегейниң тайбыңга ынакшылдыг улустарының деткимчезиниң, Женева чөвүлел хуралынга ССРЭ-ниң болгаш Кыдат Улус Республиканың төлээлериниң дузаламчызын ап турган Вьетнамның Демократтыг Республиказының төлээлериниң күжениишкиниг болгаш мерген угаанныг ажылдарының ачызында чедип алдынган.

2. Ол улуг тиилелге чүгле бир дугааргы базым болуп турар. Моон-даа ыңайгы чедиишкиннерни чедип алыры-биле вьетнам улус демиселин тайбың арга-биле үргүлчүлээр ужурлуг. Аткылажыышкынны соксадырының дугайында дугуржулганы амыдыралга боттандырарын болдурбас болгаш Индий-Кыдатка тайбыңны үреп бузар деп чүткүп турар дайын кыпсыкчыларының кара сагыштыг бодалдарынга хамааржыштыр бодунуң серемчилелдиин вьетнам улус чайгылыш чокка бедидер ужурлуг.

Калбак хурал моон адаанда резолюцияны хүлээп алган:

1. Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазааның политиктиг угланыышкынын болгаш тайбың политиказын бүрүн чүүлдүгзүнер, Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазаанга идегелди илередир болгаш президент Хо Ши Минниң удуртулгазынга долу идегелди көргүзер.

2. Дипломаттыг улуг тиилелгени боттандырарынче, тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганы шыңгыы сагыырынче Национал хуралдың бүгү депутаттарын болгаш бүгү чурттуң улузун кыйгырар болгаш ооң-биле кады чөпшээрежиттинген чүүлдерни ак-сеткилдии-биле күүседиринче француз чазакты кыйгырар.

Хуралдың киржикчилери президент Хо Ши Минге чагаа чорутканнар.

(СЭТА).

Вьетнамның Төп холушкак комиссиязының бирги хуралы

ШАНХАЙ. Вьетнамның информация агентилелиниң дыңнадып турарын ёзугаар алырга, июль 29-та Тунг Жиага Вьетнамда тайбыңчыдылганы хайгаараарының талазы-биле Төп холушкак комиссияның бир дугааргы хуралы болган. Хуралга дараазында болур хуралдың хүн айтырыын чугаалажып көрген болгаш кудуву комиссияны тургускан.

Вьетнамның Улустуң армиязының кол командылалының 7 кижилиг төлээлерин генерал Ван Тьен тунг баштап турар.

Индий-Кыдатта француз Эвилелдиң чепсектиг күштериниң кол командылалының төлээлерин генерал Дельтей баштап турар.

Тускай дыңнадыгда чугаалап турарын ёзугаар алырга, «тайбыңчыдылганы хайгаараарының талазы-биле Төп холушкак комиссияның бир дугааргы хуралы найыралдыг байдалга эрткен».

(СЭТА).

Индий-Кыдатка тайбыңчыдылганы хайгаараар талазы-биле бүгү-делегей комиссиязынга киржирин Канада чөпшээрээн

НЬЮ-ЙОРК. Индий-Кыдатта тайбыңчыдылганы хайгаараарының болгаш контрольдаарының талазы-биле бүгү-делегей комиссиязынга киржиринге бодунуң чөпшээрешкенин Канада тускай чарлаан деп Ассошиэйтед Пресс агентилелиниң Оттавада корреспондентизи дыңнаткан. Бо неделяда Канаданың тускай төлээлекчилери Индия-биле болгаш Польша-биле тускай чугаалажыышкыннарны чорудары-биле Делиже үнүптерлер деп даштыкы херектер министерствозу чарлаан.

(СЭТА).

Эйзенхауэрниң медеглели

НЬЮ-ЙОРК. Парлалга конференциязынга президент Эйзенхауэр чүве чугаалааш, кыдат ортулук Хайнаньның девискээринче чоруткан америк авианосцтарның (медээ ёзугаар алырга, ол авианосцтарга чораан шериг самолёттары ийи кыдат самолётту андара аткан) ол черден доп-дораан үнүп чоруурун ол манап турар деп медеглээн.

Америк шүүргедекчи самолёттарның кыдат самолёттарже халдаашкыны АКШ-тың үүлгедиин буруу шаап көрген барыын чурттарга дүвүрээзинни болдурган деп Эйзенхауэр херек кырында билинген. АКШ болза, дыка бодал чок болгаш далаш чорук кылган деп санап турар Парижте дүвүрээзинниң дугайын корреспондентилерниң медээлери херечилеп турар деп АКШ-тың президентизи демдеглээн. Бис ындыг хевир-биле хөделбес деп турар бис деп Эйзенхауэр чугаалаан.

(СЭТА).

Тунисте дүшкүүрлүг байдал

ПАРИЖ. Парлалганың медээлеп турарын ёзугаар алырга, Тунисте байдал чидиглеңмишаан турар. «Фран-Тирер» солуннуң бижип турары болза, июль 27-де француз шериглер, полиция болгаш жандармия Тунис хоорайның араб кварталдарынга массалыг үжээшкиннерни чоруткан, үжелгениң үезинде 100 тунис хамаатыларны тудуп хоругдаан.

Сфакс хоорайда садыгжылар Сфаксты француз шериглерниң бузаалзанынга удурланган демдек кылдыр ажыл соксадыышкынын чарлааннар. Бүгү магазиннер болгаш өске-даа садыг бүдүрүлгелер хагдынган.

(СЭТА).

Харысалгалыг редакторнуң
оралакчызы М. Н. ЛЮНДУП.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3. Харысалгалыг редакторнуң 3—62, харысалгалыг редакторнуң оралакчызының, харысалгалыг секретарьның 3—68, пропаганда болгаш партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал килдистериниң—3—88, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң, бухгалтерияның 4—98, иштики информация килдизиниң—3—65.

ТС—02043.

Культура эргелелиниң типографиязы.